

TURİZMDE YENİ BAKIŞ AÇISI NELER GETİRECEK?

TURİZM

SÜRDÜRÜLEBİLİR

Eylül 2013

**ANADOLU EFES'İN
KATKILARIYLA**

YEREL GİRİŞİMLER GELİYOR

Sürdürülebilir turizm, yerel kalkınmanın ve gelişimin ilacı olacak. Bu gerçeğin izlerini Türkiye'de görmeye başladık. Yerel ürünleri yeni bir vizyonla sunan yepyeni bir girişimcilik hareketi, turizm sektörünü yeniden şekillendirecek.

Gelecek turizmde, gelecek sizde.

“Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu” ile
kültür turizminin gelişimine katkıda bulunuyoruz.

ANADOLU
EFES

www.gelecekturizmde.com

editör

GELECEK TURİZMDE

Anadolu Efes olarak topluma katkıda bulunmayı, sosyal hayata değer katmayı ve gelecek için çalışmayı sorumluluğumuz olarak görüyor, sürekli kendini yenileyen bir şirket olmaya özen gösteriyoruz. Bu bakış açısıyla turizmden turizme, tiyatrodan arkeolojiye, spordan müziğe birçok alanda sayısız projeye imza attık ve atmaya devam ediyoruz.

Tüm iş modellerimize yansıttığımız sürdürülebilirlik anlayışını, daha iyi bir gelecek tasarlamak için sosyal sorumluluk alanlarımızda da yansıttık. Bu sosyal sorumluluk alanlarımızdan biri de turizm. Turizme olan desteğimizi "Gelecek Turizmde" çatısı altında birleştirdik. 2007 yılında ilk adımlarını attığımız Turizm Elçileri ve Doğu Anadolu Turizm Geliştirme (DATUR) projeleriyle turizmi geliştirerek bölgesel kalkınmaya katkıda bulunmayı amaçlayan çalışmalar gerçekleştirdik.

2013 yılı itibarıyla projelerimize sürdürülebilir turizm odağında devam ediyoruz. Amacımız sürdürülebilir turizmin yerel ekonomik kalkınmaya etkisi hakkında farkındalık yaratmak ve bu konudaki girişimleri desteklemek. Bu sebeple T.C. Kültür ve

Turizm Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ortaklığı ve Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı işbirliği ile Gelecek Turizmde-Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu projesini başlattık.

Türkiye genelinde yoğun ilgi gören fona 63 ilde 252 proje başvurusu yapıldı. Bu yıl destekleyeceğimiz 3 projeden ilki olan %100 Misia Projesi, 2000 yıllık Misi Köyü'nde kaybolan ipekböcekçiliği zanaatı yeniden canlandırmaya ve kadınların istihdamını artırmaya odaklanıyor. İkinci projemiz, Mardin'de Kadın Liderliğinde Sürdürülebilir Turizm Girişimlerinin Yaratılması projesi, Mardin'de turizm alanında örnek bir kadın girişimi yaratarak sürdürülebilir turizmin gelişmesine ve iyi örneklerin çoğaltmasına katkı sağlamayı amaçlıyor. Üçüncü projemiz ise Selenhisar'ın Geleneksel Mutfağı. Projenin çıkış noktası, yerelde oluşan kadın emeğini markalaştırma ve yaygınlaştırma üzerine. Gurur vericidir ki seçilen ilk üç projenin de ortak noktası, kadın girişimciliğini desteklemesi ve yerel ekonomide kadınlara yeni istihdam fırsatları yaratması.

Sizler için hazırladığımız bu dergide,

sürdürülebilir turizmin olmazsa olmazlarını, ülkemiz için önemini çeşitli paydaşlarımızın bakış açısından görme fırsatı bulacaksınız.

Keyifle okumanızı dilerim. Saygılarımla

Simge Balaban
Anadolu Efes Türkiye
Operasyonları
Kurumsal İletişim Müdürü

 Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş.		Trump Towers Kule2, Kat:22, 34387 ŞİŞLİ-İSTANBUL Tel: 0 212 410 32 28 Faks: 0 212 410 32 27 capital@doganburda.com	
Muharhas Üye (CEO): Mehmet Y. Yılmaz Yayın Direktörü (Sorumlu): M. Rauf Aktaş Yayın Yönetmeni: Sedat Seçkin Büyük Yazı İşleri Müdürü: Ebru Fındık Haber Müdürü: Şeyma Öncel Bayırsal Editörler: Nilüfer Göbüzoğlu, Elçin Çelik, Yasemin Erdoğan Haber Merkezi: Özlem Ayarın Ayvaoğlu, Hande Yavuz, Ayçe Aksakal, Bara Ertan Grafik: Yaman Tefik Fotoğraflar: Gözhan Çelebi, Hüseyin Öngün Marka Müdürü: Gülşen Ayvaoğlu Ankara İdari Temsilcisi: Erol İpektaşın Tel: 0 312 207 00 71-207 00 95		Reklam Grup Başkanı: Viki Habir Grup Başkan Yardımcısı: Nuri Ertan Aydemir Teknik Müdür: Nuriel Kırımoğlu Tel: 0 212 336 53 60 (3 hat) Faks: 0 212 336 53 90 Rezervasyon Tel: 0 212 336 53 00 / 0 212 336 53 57 / 0 212 336 53 90 Faks: 0 212 336 53 92 - 93 Ankara Reklam: Tel: 0 312 467 14 37/38 Hedef Sayfalar Tel: 0 212 227 92 80 Faks: 0 212 236 44 39 Baskı: APA Uniprint Basım San. ve Tic. A.Ş. Hadimköy İstanbul Arslan, Ömerli Köyü 34555 Caddesi/İstanbul Tel: 0 212 798 28 41 Dağıtım: Yayıncı A.Ş. Tel: 0 212 622 22 22	
Yönetim Tüzel Kişi Temsilcisi: Murat Köksal Satış Direktörü: Orhan Tokgözoğlu Finans Direktörü: Dilem Kurucu Üretim Direktörü: Servet Kavasoğlu		Capital Dergisi Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş. tarafından T.C. yasalara uygun olarak yayımlanmaktadır. Capital Dergisi'nin ismi ve yayını hakkı Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş.'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf, harita, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. İstisna, kaynak gösterilerek dahi alınabilir. DB Okur Hizmetleri hattı: Tel: 0212 478 03 00 okurhizmetleri@doganburda.com.tr DB Abone Hizmetleri hattı: Tel: 0212 478 03 00 Faks: 0212 410 35 12-13 abone@doganburda.com Pazar fiyatı her gün saat 08:00-20:00 arasında internet ve mağazada	

4. SURDURULSILIR

Trend

Turizmde yeni hareket

Sürdürülebilir turizm kavramını son yıllarda daha fazla duymaya başladık. Uzmanlara göre bu yeni yaklaşım, kitle turizminin yarattığı olumsuzluklara karşı bir çıkış yolu olacak. Çünkü bu yaklaşım, turistten tur operatörüne, yerel halktan devlete kadar ilgili tüm paydaşlara sorumluluk yüküyor. Buna göre, çevrenin, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin korunduğu; eşitlik, toplumsal refah, ekonomik kalkınma gibi temel hedeflerin öncelikli olduğu bir turizm yaklaşımı öne çıkıyor.

...

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) rakamlarına göre global GSMH'nin yaklaşık yüzde 9'unu turizm gelirleri oluşturuyor. Toplam ihracat gelirleri içinde turizmin payı yüzde 6, hizmet sektörü ihracatındaki payı ise yaklaşık üçte bir. Sektörün yarattığı gelir, 1 trilyon 300 milyar dolar düzeyinde. 1950 yılında uluslararası seyahat eden turistlerin sayısı 25 milyon civarındaydı, 2012 yılında ise ilk kez bu sayı 1 milyar barajını aştı. 2030'da bu rakamın 1 milyar 800 milyon kişiye ulaşacağı öngörülüyor.

Dış turizmdeki bu müthiş büyümeye iç turizm de aynı canlılıkla eşlik ediyor ve bugün dünyada 5 milyarın üzerinde yerli turist sektörün sürekli büyümesini körükliyor. Ekonomik çalkantılar, bölgesel çatışmalar, depremi, kasırga gibi doğal felaketlerle sektör zaman zaman

şoka girse de yıllardır büyümeye devam eden turizm sektörünün geleceği de parlak görünüyor.

Ancak bu kadar devasa rakamları barındıran turizm, yarattığı gelir ve işgücü kapasitesiyle ekonomiye müthiş faydalar sağlarken yüklü bir fatura da sunuyor. Bir başka deyişle turizmin ciddi yan etkileri de bulunuyor. Hem havayolu hem de karayolu seyahatlerinin yarattığı devasa karbon ayak izleri, yerel ekosistemleri tahrip ederken global iklim değişikliğini de olumsuz yönde etkiliyor. Su kaynaklarının azalması, temiz suya erişim, anıtların imhası, altyapı sorunları gibi birçok sorun turizm sektörünün geleceğini tehdit eden unsurlar arasında yer alıyor.

Turizm sektörü doğa, tarih, kültür, insan gibi can damarları olan kaynakları korumak, tüm bunların yarınını da

garanti almak zorunda. İşte bu kaygı ve farkındalık paralelinde, sürdürülebilir turizm giderek daha çok önem kazanıyor. Yeşil tüketici hareketi, turistlerin özgünlük, sahiçilik arayışı gibi trendler de sürdürülebilir turizm yaklaşımının yayılmasını teşvik ediyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM

Birçok sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de sık sık telaffuz edilmeye başlanan sürdürülebilirlik neyi ifade ediyor? Bazı tanımlamalarda eko-turizm, toplum bazlı turizm, yeşil turizm ya da kırsal turizm gibi kavramlar sürdürülebilir turizm örnekleri olarak sunulmasına karşın bu kavramlar sürdürülebilir turizmin sadece bazı alt bileşenleri...

Sürdürülebilir turizm yaklaşımı, turistinden tur operatörüne, yerel halktan

devlete kadar ilgili tüm paydaşların sorumluluk üstlendiği, çevresel, toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirlik kavramlarını içeren bir anlayış. Buna göre, insanın etkileşimi içinde bulunduğu ya da bulunmadığı çevrenin bozulmadan veya değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin devam ettirildiği bir turizm anlayışı öne çıkıyor. Aynı zamanda tüm kaynakların, ziyaret edilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyal ve toplumsal gereksinimlerini doyuracak şekilde ve gelecek kuşakların da aynı gereksinimlerini karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir yaklaşım.

Önümüzdeki yıllarda sürdürülebilir turizm uygulamalarının gelişerek, turizmin toplum ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, diğer yandan turizmin yerel ekonomiye, doğal ve kültürel mirasın korunmasına, ev sahipleriyle ziyaretçilerin yaşam kalitelerinin artmasına etki etmesi bekleniyor.

REKABET GÜCÜ

Sürdürülebilir turizm yalnızca çevreci bir anlayışın yansıması değil ve ana hedefleri arasında ekonomik sürdürülebilirlik de bulunuyor. Ekonomik, insanı, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilirliği ülke, sektör ve şirket bazında uzun vadeli rekabet gücünü artırıyor. Sürdürülebilirlik konusunda avantajı sahip ülke veya şirketler, daha kaliteli ürün ve hizmetleri hedef pazarlara daha kolaylıkla ulaştırabiliyor. Bu konuda geriden gelen ülke ise kalite düşüşünün yanı sıra artan çevresel baskılar ve kamuoyu tepkisi gibi ciddi risklere maruz kalıyor.

TÜRKİYE'NİN YERİ

Dünya Ekonomik Forumu (WEF), Küresel Rekabetçilik Endeksini turizm sektörüne de uyarlıyor ve sonuçlarını

Ortak noktaları “çevre”

ÇEVREYİ KUCAKLA “Çevreyi kucakla, halkı güçlendir” vizyonu ile yola çıkan Banyan Tree Hotels&Rezorts, kendisine 3 ana strateji belirledi: Çevre uygulamalarında etkinliğin artırılması, biyolojik çeşitliliğin ve doğal mirasın korunması ve yerel halkın kendi yörelerinde sosyal ve ekonomik bakımdan güçlendirilmesi. Bu stratejiler, 27 ülkede faaliyet gösteren bütün üye işletmelerde uygulanıyor. Bu tür uygulamalar sonucunda Banyan Tree, 2012 yılında Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi tarafından verilen ve sürdürülebilir turizm konusundaki örnek modellerin kamuoyu ile paylaşımını amaçlayan “Tourism for Tomorrow 2012” ödülünü aldı.

<http://www.wttc.org/tourismfortomorrow>

KALKINMA GİRİŞİMİ Sürdürülebilir Kalkınma Girişimi kapsamında, Mısır’ın kuzeyinde yer alan Siwa yerleşiminde faaliyete başlayan Sürdürülebilir Kalite Girişimi(EQI), yerel halk ve diğer girişimcilerle yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan eko-turizm aktiviteleri, organik tarım ürünleri ve kadın sanat girişimi gibi turizm, tarım ve toplum odaklı çalışmaları desteklemek üzere oluşturuldu. Siwa Sürdürülebilir Kalite Girişimi, yerleşimin eşsiz kültürel mirasını yeniden değerlendirme ve hassas çevresel kaynaklarla uyumlu ekonomik kalkınmayı teşvik eden ticari girişimleri tasarlıyor ve uygulamaya geçiriyor. Başarılı olan girişimler ödüllendiriliyor.

<http://www.eqi.com.eg/index.php?activemenu=Project%20Showcase&screenid=11>

DEĞER YARATACAK “Planet 21 Sürdürülebilir Kalkınma Programı” adında bir projeye yola çıkan Accor Otelcilik Grubu, tüm paydaşları tarafından paylaşılacak bir “değerin” yaratılmasını amaçlıyor. Sürdürülebilir turizm uygulamaları çerçevesinde, hem grubun kendisinin hem marka değerinin hem de ortaklarının rekabet üstünlüğü elde etmesini amaçlayan bu program, ölçülebilir hedeflerle desteklenen 21 adet sorumluluk alanıyla yapılandırılmış ve bütün tesislerin 2015 yılına kadar bu hedeflere ulaşmaları bekleniyor. Planet 21 stratejisi ile Accor Otelcilik Grubu, vizyonunu “sürdürülebilir konukseverlik ya da otelcilik” olarak belirledi.

<http://www.accor.com/en/sustainable-development.html>

yıllık hazırlanan “Seyahat ve Turizm Rekabetçilik Raporu”nda ortaya koyuyor. Bu endekste aynı zamanda ülkelerde turizm sektörünün gelişimine yönelik politikaların etkilerinin ölçülmesi amaçlanıyor. Bu rapora göre 2008 yılında

54’üncü sırada yer alan Türkiye, 2013 raporunda 140 ülke arasında 46’ncı sıraya yükseldi.

Türkiye istikrarlı bir şekilde listenin orta sıralarına doğru ilerliyor, ancak sürdürülebilirlikle ilgili alt başlıkların

12 temel hedef

EKONOMİK SÜREKLİLİK Turizm güzergahlarının ve girişimlerinin başarılarını sürdürülebilmeleri ve uzun vadede layda sağlamaya devam edebilmeleri için bunların uygulanabilirliğini ve rekabet edebilirliğini sağlamak.

YEREL KALKINMA Ziyaretçilerin yerelde harcama oranını çoğaltarak turizmin ev sahibi destinasyona katkısını artırmak.

İSTİHDAM KALİTESİ İrk, cinsiyet, engellilik gibi konularda ayrımcılık yapılmaksızın, ücret ve hizmet kalitesinin iyileştirilerek turizmle yaratılan yerel istihdamın sayısını ve kalitesini artırmak.

SOSYAL EŞİTLİK Turizm faaliyetlerinden elde edilen ekonomik ve sosyal faydaların genelle yaygın ve adil bir biçimde dağıtılmasına çabılmak, yoksul kesime sağlanan fırsatları, gelir ve hizmetleri iyileştirmek.

ZİYARETÇİ MEMNUNİYETİ İrk, cinsiyet, engellilik hali veya başka bir ayrımcılık yapılmaksızın, ziyaretçilere güvenli, tatmin edici bir deneyim sunmak.

YEREL KONTROL Turizmin diğer paydaşlarıyla etkileşim içinde olarak planlama, yönetim ve bölgede turizmin gelişimi gibi konularda yerel halkı güçlendirmek ve süreçlere dahil etmek.

TOPLUMSAL REFAH Sosyal bozulma ve istismara yol açmadan yerel halkın sosyal yapı ve kaynaklara, imkânlarla ve yaşam destek sistemlerine erişimlerini sağlayarak, yaşam kalitelerini korumak ve iyileştirmek.

KÜLTÜREL ZENGİNLİK Tarihi mirasa, özgün kültüre, geleneklere ve ev sahibi toplumların ayırt edici özelliklerine saygı duymak ve bunların değerlerini artırmak.

FİZİKİ BÜTÜNLÜK Kentsel ve kırsal alanların

kalitesini muhafaza etmek, iyileştirmek ve çevrenin fiziki ve görsel açıdan bozulmasını önlemek.

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK Doğal alanların, yaşam alanlarının ve vahşi yaşamın korunmasını desteklemek ve bunlara verilen zararın asgari düzeye indirmek.

KAYNAKLARI VERİMLİ KULLANMA Turizm tesislerinin ve hizmetlerinin gelişimi ve işletiminde, kısıtlı ve yenilenmeyen kaynakların, örneğin temiz su gibi kaynakların kullanımını asgari düzeye indirmek.

ÇEVRE TEMİZLÜĞÜ Turizm işletmeleri ve ziyaretçilerden kaynaklanan hava, su ve toprak kirliliğini ve atık üretimini azaltmak.

Kaynak: UNEP and WTO, Making Tourism More Sustainable: A Guideline for Policy Makers, 2005 .

çoğunda Türkiye rakiplerinin gerisinde kalıyor. Örneğin çevresel sürdürülebilirlik kriterine göre Türkiye 95'inci sırada bulunuyor. Bu durum Türk turizm sektörünün gelecekte rekabetçiliğini sürdürmesi açısından zorluk yaşatabileceğine işaret ediyor.

KARADAĞ NASIL ÖNE ÇIKTI?

Dünya Ekonomik Forumu'nun hazırladığı turizm sektöründe rekabetçilik raporlarından çıkan çarpıcı örneklerden biri, kendisini son yıllarda "ekolojik devlet" olarak tanımlayan ve bu stratejiyle beraber ülke turizmini canlandırmayı hedefleyen Karadağ'ın 2008-2013 arasında 59'uncu sıradan 40'ıncı sıraya yükselmeyi başarması. Bu sıçramanın temel nedenlerinden biri Karadağ'ın "çevresel sürdürülebilirlik" kategorisinde kat ettiği müthiş mesafe. 2008'de çevresel sürdürülebilirlik alt bileşeninde 105'inci sırada yer alan Karadağ'ın, 2013'te bu kategoride 33'üncü sıraya yükselmesi, turizmde küresel rekabetçiliğinin artmasında çok önemli rol oynadı. Sürdürülebilir turizm anlayışını benimseyen Karadağ böylelikle turizmdeki geleceğini de garanti altına alıyor. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi önümüzdeki 10 yıl içinde Karadağ'ın turizmde en hızlı büyüyen ülke olacağını öngörüyor.

Dünyadan örnek uygulamalar

CALVIA NASIL DÖNÜŞTÜ? İspanya'nın Majorka Adası'nda yer alan Calvia isimli resort bölgesinde, kitle turizmi nedeniyle ortaya çıkan aşırı yapılaşma ve çevrenin yok olmaya başlamasıyla birlikte 1990'lı yıllarda radikal değişim için adımlar atıldı. Calvia, 1997'de bir toplantiya ev sahipliği yaparak Akdeniz coğrafyasında turizm ve sürdürülebilir kalkınma için bir deklarasyonun yayımlanmasına da aracılık etti. 10 temel stratejik hareket planı geliştirilerek uygulamaya kondu. Öncelikle eskiyen tesislerin büyük bir kısmının yıkılmasına gidildi. Küçük ölçekli yeni tesisler yapıldı, korumaya dönük yeni yeşil alanlar yaratıldı. Bu yöndeki çalışmalarla birlikte şehrin turistler arasındaki imajını geliştirmek ve yaşam kalitesini artırmak için kamuoyu farkındalığı oluşturuldu ve çeşitli pazarlama faaliyetleri yürütüldü.

http://www.calvia.com/web/plantilles/jstl/Catvia/plt/principal_Eng.plt?KPAGINA=21&KIDOMA=3

CONWY KÜLTÜR PROJESİ Galler'de yer alan ve sahip olduğu tarihi değeriyle UNESCO tarafından kültürel miras listesine alınan Conwy şehri, turizm hareketlerini daha sürdürülebilir hale getirmek için örnek bir projeye imza attı. Daha önce kalabalık bir sanayi şehri olan Conwy, dar sokakları, hava ve gürültü kirliliği nedeniyle sıkıntılar yaşıyordu. 1990'lı yılların başında, bir grup temsilci bir araya gelerek uzun dönemli bir proje geliştirdiler. Başlangıçta yerel halk sıcak bakmasa da izleyen dönemlerde halka yönelik yoğun bilgilendirme faaliyetleri sonucu direnç ortadan kalktı. Gerçekleştirilen faaliyetler arasında, tarihi ve dini mekanların restorasyonu, kaldırımların genişletilmesi, bazı bina ve caddelerin aydınlatma kalitesinin yükseltilmesi, küçük ölçekli konaklama ve hediyelek eşya şirketlerinin teşvik edilmesi yer aldı.

ST. HELENA KADIN GRUBU St. Helena Kadın Grubu, sepet örme işiyle uğraşan kadınların bir araya geldiği bir oluşum. Daha önce evlerinde tek tek sepet örme işiyle uğraşan kadınlar, Kadın İlişkileri Bürosu'nun önderliğinde bir araya gelerek çok daha geniş bir segmente dönük ürünler yapmaya başladı. Bu oluşum, yapılan pazarlama çalışmalarıyla birlikte hediyelek eşya türünde üretilen sepetler için pazar yaratılmasına önemli katkıda bulundu ve başarılı çalışmalarıyla ulusal turizm ödülü almaya hak kazandı. Çiftliğin yaygın olduğu bölgede, bu tür bir üretim kadınlar için ek gelir kapısı yaratarak ekonomik ve sosyal anlamda gelişimlerine de katkıda bulunuyor.

<http://www.onecaribbean.org/content/files/GoodPracticesCBTUK.pdf>

Strateji

“Turizm girişimciliğini teşvik ediyoruz”

Anadolu Efes, uzun yıllardır turizm sektörünün geliştirilmesine yönelik projeler hazırlıyor. Son olarak Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu projesi ile şirket, sürdürülebilir turizm çerçevesinde yerel ekonomiye ve kalkınmaya destek olmayı amaçlıyor. Şirketin genel müdürü T. Altuğ Aksoy, bu projeye sürdürülebilir turizmin yerel ekonomik kalkınmaya etkisinin farkına varılmasını ve bu konudaki girişimlerin artmasını hedeflediklerine dikkat çekiyor. Yönetici, “Proje turizm girişimciliğini teşvik ederek yerel örnek modellerin oluşturulmasına zemin hazırlayacak” diyor.

...

Anadolu Efes, 2007'den beri “Gelecek Turizmde” çatısı altında, Türkiye’de turizmin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla çeşitli projeler gerçekleştiriyor. Bu projelere bağlı olarak hayata geçirilen Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu’yla da şirket, sürdürülebilir turizm projeleri üzerinden yerel ekonomiye ve kalkınmaya destek sağlamayı planlıyor. Anadolu Efes Türkiye Genel Müdürü T. Altuğ Aksoy, turizmin ekonomik kalkınmanın ve gelişimin en güçlü araçlarından biri olduğuna dikkat çekiyor. “Bir bakıma turizm alternatif bir sürdürülebilir kalkınma aracı olarak görülebilir” diyen Aksoy, bu nedenle sürdürülebilir turizmin, yerel kalkınma ve gelişim için çok önemli olduğunu düşündüklerini aktarıyor. Yönetici, bu projeye de sürdürülebilir turizmin yerel ekonomik kalkınmaya etkisinin farkına varılması ve dolayısıyla bu konudaki girişimlerin artmasını hedeflediklerini söylüyor.

Anadolu Efes Türkiye Genel Müdürü T. Altuğ Aksoy’la, şirketinin turizm verdiği önemi, Gelecek Turizmde Projesi’ni ve Sürdürülebilir Turizm Destek

Fonu’nu konuştuk. İşte detaylar...

Gelecek Turizmde Projesi ile ilgili bilgi verebilir misiniz?

“Gelecek Turizmde” çatısı altında, 2007’den bu yana projeler gerçekleştiriyoruz. Amacımız Türkiye turizminin gelişimine katkı sağlamak. Bu bağlamda 5 yıl boyunca, 27 ilde Boğaziçi Üniversitesi ile turizm eğitimleri verdik. Bu eğitimlerden 5 binin üzerinde kişi faydalandı. Kimileri eğitimler sonrasında kendi işini kurdu, kimileri kazandığı bilgileri mevcut işlerinde kullandı. Eğitimler sonucu 9 yerel dernek kuruldu. Bu dernekler, bölgelerinde turizmi geliştirmek için çalışmaya devam etti. Projemizin böylece sürdürülebilirliği sağlandı.

Eş zamanlı olarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliğiyle Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi’ni başlattık. Bu proje de 5 yıl sürdü. Çoruh Vadisi’nde turizmin gelişmesine katkı sağladık. Bölgenin turizm envanterleri çıkarıldı, 20’den fazla ev pansiyonu kuruldu, yatak kapasitesi 150’ye çıktı, turizm hizmet eden 3 yeni sivil toplum ör-

gütü kuruldu, kuş gözlemi gibi yerel festivaller düzenlendi.

Anadolu Efes’in turizme katkısından bahsederken arkeolojiyi de unutmamalıyız. Kültür kaynaklarımıza sahip çıkarak 18 yıldır kazı çalışmalarına destek oluyoruz. Assos-Behramkale’de ve Çanakkale Gölü’nde da sürdürülen kazı ve restorasyon çalışmalarında değerli eserlerin ortaya çıkmasını görmek çok mutluluk verici.

Gelecek Turizmde çatısı altında Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu adında bir program başlattınız. Hedefleriniz neler?

Gelecek Turizmde, artık Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu’yla daha farklı bir bakış açısı ve vizyonla sürdürülebilir turizm projeleri üzerinden yerel ekonomiye ve kalkınmaya destek sağlayacak. Ülkemiz, hepimizin bildiği gibi doğal ve kültürel turizm kaynakları açısından çok büyük potansiyele sahip. Ancak bu potansiyelin açığa çıkabilmesi için öncelikle sürdürülebilir turizmin ne olduğunu anlatmamız gerekiyor. Çünkü sürdürülebilir turizm doğal, ekonomik ve kültürel kaynakların korunmasını ve

devamlılığını gözetiyor. Aynı zamanda bu kaynakların değerlendirilmesi fırsatını yaratırken kaynaklardan gelir elde edilmesini ve bu gelirin yine kaynağına ait olduğu yerde kullanılmasını da sağlıyor. Kısacası sürdürülebilir bir şekilde yerel ekonominin gelişimi için farklı kalkınma araçları sunuyor. Sürdürülebilir turizm bizim de katkımız olsun istedik ve konuyu sahiplendik.

Bu projeye turizmin alternatif bir sürdürülebilir kalkınma aracı olarak yer edinmesini amaçlıyoruz. Ayrıca proje turizm girişimciliğini de teşvik ederek yerel örnek modellerin oluşturulmasına zemin hazırlayacak. Projenin bir de birleştirici özelliği var. Gelecek Turizmde-Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'yla kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları bir araya getirerek turizme topyekun bir katkı sağlanıyor.

Kriterleri konusunda bilgi verebilir misiniz? Kimler yararlanabiliyor bu fondan?

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'yla yerel ürün geliştirme, tarımsal/kırsal/eko/kültür turizmüne yönelik faaliyetler yürütme, sürdürülebilir yaşam alanları oluşturma, gelir getirici araçlar

ve yeni işgücü yaratma, yerel alanda kapasite geliştirme gibi konulardaki projelere destek veriliyor. Projeler tasarlanırken cinsiyet eşitliği, yoksulluğun azaltılması, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal içermeye gibi faktörlere mümkün olduğunca dikkat edilmesi gerekiyor. Kısaca Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu ile içerik ve aktiviteleri sürdürülebilir turizm gelişmesiyle bağlantılı olan ve bu bağlantıyı açık olarak gösterebilen yaratıcı projeler ön plana çıkıyor. Projeye bireysel başvuru kabul edilmiyor. Türkiye'de kayıtlı olan ve tüzel kişiliğe sahip kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve araştırma enstitüleri/merkezleri başvurabiliyor. En az 1, en fazla 5 ortakla fona başvurulabiliyor. Sürdürülebilir Turizm

PROF. DR. EROL ÇAKMAK ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT BÖLÜMÜ

“Bölgemizden çok sayıda girişimci çıktı”

PROJE NASIL BAŞLADI? Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi (DATUR), 2000-2006 arasında yöneticiliğini yaptığım, Doğu Anadolu Kalkınma

Programı'nın(DAKAP) bir alt projesi olarak 2005'te başladı. Proje'nin 2004-2006'yı kapsayan ilk aşamasında, Erzurum'un İspir ve Artvin'in Yusufeli ilçeleri uygulamaya konuldu. Kalkınmanın yerel paydaşlarıyla birlikte mevcut doğal, tarihi ve kültürel zenginlikler belirlendi ve bunlar uygun tanıtım materyallerine dönüştürüldü. Bu arada yerelde kişiler, sivil oluşumlar ve kamu yönetimi düzeylerinde çeşitli eğitim ve kapasite geliştirme etkinlikleri gerçekleştirildi. DAKAP 2006'da sona erince, DATUR kapsamında yapılan çalışmaların sonuca ulaştırılması konusunda Anadolu Efes'in desteği sağlandı.

ÖNEMLİ KATKILAR 2007'den 2012 sonuna kadar projeye hem finansal olarak hem de proje faaliyetlerinin geliştirilmesi ve etkin tanıtımın yapılması konusunda destek sağlayan Anadolu Efes'in, projeye olan katkısı çok anlamlı. Türkiye'de belki de bir ilk olan bu turizm geliştirme projesi, turizmin yerel ekonomik kalkınmanın

bir aracı olabileceğini gösteren değerli bir örnek. Bu bağlamda, DATUR'un planlanması ve uygulanmasında birinci derecede sorumlu olan yürütücü kuruluş, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın insan merkezli kalkınma alanındaki birikimini de vurgulamak gerekir.

GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEDİ DATUR, uzun yıllardır sürmekte olan göçün insan sermayesi ve girişimcilik kapasitesinin büyük ölçüde aşındığı bir bölgede uygulamaya konuldu. Özellikle görece eğitilmiş emekliler ve gençler arasından çok sayıda girişimci çıktı. Turizmin önemli bir alternatif gelir kaynağı olabileceği

yönündeki inanç giderek yayılıyor. Bölgesel kalkınma ajanslarının yürütmekte olduğu programlarla bölgede girişimcilik faaliyetlerinin artarak devam edeceği söylenebilir. DATUR, turizm hizmetinin aktif elemanları olması beklenen toplum kesimleri arasında belirgin bir heyecan yarattı. Yöre gençlerinin doğa sporlarına olan ilgisi, genç kızların ve bayanların seramik hediyelik eşya üretimi ve yerel gıda ürünlerini işleme konularındaki istekler bu heyecanın somut göstergeleri.

Destek Fonu'na başvurular, 27 Şubat 2013 tarihinde başladı. 22 Nisan tarihinde başvurular bittiğinde Türkiye'nin 63 ilinden 250'den fazla yaratıcı projeden başvuru geldi. Tüm başvurular, Anadolu Efes, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı temsilcileri, bağımsız değerlendiriciler tarafından değerlendirildi. Kriterlere uyan 10 proje finale kaldı. Final projelerinin sahipleri İstanbul'a davet edilerek atölye çalışmasına katıldı. Bu atölye çalışmasından edindikleri bilgi ve tecrübeyle nihai başvurularını hazırladılar. Tüm bu süreçlerde Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı uzmanlığından ve tecrübelerinden faydalandık. Son değerlendirme ve saha ziyaretlerinin sonucunda 3 proje fon desteği almaya hak kazandı. Bunlardan biri, Nilüfer Misi Köyü Kadınları Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin %100 Misia Projesi. Bir diğeri Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı'nın Mardin'de Kadınlar Liginde Sürdürülebilir Turizm Girişimlerinin Yaratılması Projesi ve son olarak da Hıdırlık Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'nin tasarladığı Seferihisar'ın Geleneksel Mutfağı Projesi.

Fonun toplam büyüklüğü konusunda bilgi verebilir misiniz?

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'yla seçilen projelere, projenin içeriğine göre 15 bin ila 90 bin TL arasında fon desteği sağlanacak.

Fon desteği vereceğiniz kuruluşlara finans dışında başka destekler de söz konusu mu?

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu sadece finansal bir destekten ibaret değil. Seçilen projelere başta danışmanlık desteği olmak üzere iletişim ve eğitim desteği de verilecek. Kısacası projenin planlanmasından uygulanmasına kadar olan süreçte, uzmanlar tarafından projeler sürekli geliştirilip, sürdürülebilir hale getirilecek. Yine projenin işleyiş süreci olarak uzmanlar tarafından kontrol edilerek etki ve sonuçları ölçülecek. Başarılı olan projeler bir sonraki sene de desteklenmeye devam edilecek.

Projede birlikte olduğunuz paydaşlarınız kimler? Nasıl bir işbirliği modeli kurdunuz?

Proje, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Anadolu Efes işbirliğinin

M. CAN KARAKAŞ ANADOLU EFES TÜRKİYE OPERASYONLARI KURUMSAL İŞLER DİR.

"Hedefimiz topluma değer katmak"

SÜRDÜRÜLEBİLİR

GELECEK Anadolu Efes olarak, kurduğumuz günden bu yana gerek markalarımız üzerinden gerekse kurumsal çalışmalarımızla yürüttüğümüz birçok projemizle topluma, çevreye ve ülke ekonomisine değer katmayı hedefledik. Sürdürülebilir bir dünya ve gelecek için birçok

toplumsal sorumluluk alanında projelere imza attık. Anadolu Efes içinde yaşadığı toplumun kurumsal bir vatandaş olarak bu topraklardan aldığı gücü, yine bu topraklara değer katmak için kullanmaktadır. Bu bağlamda ilk toplumsal yatırımlarını tarım üzerine yapmıştır. Kendi Ar-Ge çalışmaları sonucunda yetiştirdiği uygun arpa tohumlarını ve arpa tarımı konusundaki bilgi birikimini çiftçilerle paylaşarak hem çiftçiye istihdam yaratmakta hem de toprağın bilinçli bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Anadolu Efes, çiftçiye mali desteğin yanı sıra tohum, eğitim ve ekipman desteği vererek 3 bin çiftçi aileye yılda 60 milyon TL gelir sağlamaktadır.

KÜLTÜR VE SANATA YATIRIM Toplumun yaşam seviyesine katkıda bulunmayı misyon olarak benimseyen Anadolu Efes, toplumsal gelişim ve bu amaçla değer üretmesi için hayatın her alanına dokunmuş en büyük yatırımları da kültür ve sanat alanında yapmıştır. Bu doğrultuda, 23 yıl boyunca sinemanın en büyük destekçilerinden biri olmuştur ve Anadolu Efes'in sponsor olduğu filmler yurtiçi ve yurtdışında 76 ayrı ödül kazanmıştır. Sinemaya verilen desteği tiyatro izlemiş, 21 yıldır onlarca tiyatro perdelerini Anadolu Efes'in destekleriyle açmıştır. Anadolu Efes, müziğin sesine de kulak vererek 24 yıldır ünlü müzisyenleri Türk müzik severlerle buluşturmuştur.

de başladı. Bu projeye turizmin gelişmesi için hem kamu hem uluslararası organizasyon hem de özel sektör bir araya gelmiş oldu.

Yine Anadolu Efes, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı temsilcileri, STK başkanları ve akademisyenlerden oluşan Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu Jürisi ve çalışma grubumuz da var. Proje için özel sektörden kamu kuruluşlarına, uluslararası organizasyonlardan akademisyenlere kadar geniş bir çalışma grubu kurulmuş durumda.

Sürdürülebilir turizm konusunu neden bu kadar önemsiyorsunuz?

Anadolu Efes olarak uzun yıllardır sürdürülebilir bir gelecek için ekonomiye, çevreye ve topluma değer katacak birçok projeye imza atıyoruz. Türkiye'nin Stratejik Vizyonu 2023 raporunu

incelediğimizde, öncelikli olarak stratejik öneme sahip olan 9 sektörden birinin turizm olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla önümüzdeki yıllarda turizm sektörü, stratejik konumunu daha da artırarak koruyacak. Ülkemizin turizm potansiyelini de göz önüne alırsak ekonomik kalkınmanın ve gelişimin en güçlü araçlarından biri turizm. Bir bakıma turizm alternatif bir sürdürülebilir kalkınma aracı olarak görülebilir. Daha önce de belirttiğim gibi önemli olan kaynaklarımızın korunmasını, turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak. Bu nedenle sürdürülebilir turizmin, yerel kalkınma ve gelişim için çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu projeye de sürdürülebilir turizmin yerel ekonomik kalkınmaya etkisinin farkına varılması ve dolayısıyla bu konudaki girişimlerin artmasını hedefliyoruz.

Vizyon

“Sürdürülebilir turizm projelerine destek vereceğiz”

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, sürdürülebilir bakış açısıyla turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve sezonun 12 aya yayılması hedefi doğrultusunda çeşitli çalışmalar yürütüyor. Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürü Dr. Adnan Aslan, Türkiye Turizm Stratejisi 2023 belgesi kapsamında, özellikle sürdürülebilir turizme vurgu yapıldığını söylüyor. Strateji doğrultusunda, turizm bölgelerinin sürdürülebilirlik perspektifi içinde yeniden ele alınarak planlanmasının ve kaliteli yaşanabilir çevreler oluşturulmasının hedeflendiğine dikkat çekiyor. Bu doğrultuda Bakanlığın sürdürülebilir turizm projelerine destek olacağını söylüyor.

...

Kültür ile turizm bakanlıklarının birleştirilmesi turizme nasıl yansdı?

Sürdürülebilir turizm, ülkemizde özellikle 2000'li yıllara kadar kişisel çabalar, proje bazlı çalışmalar ekseninde gelişti. Kamu sektörünün turizm geliştirme çalışmaları ise bugün kide turizmi olarak adlandırdığımız, ülkemizin kıyı ve deniz turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi hedefiyle altyapı çalışmalarının tamamlanması, turizm alanlarının planlanması ve turizm yatırımlarına destek ve teşvikler sağlanması çerçevesinde odaklandı.

Ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın kuruluşuyla başlayan 2003 sonrası dönemde, işletme anlayışı, çevresel konulara gösterilen hassasiyet yatırımların yönlendirilmesi açısından yeni bir yapılanmaya gidildi.

Sektörde birbiriyle etkileşim halinde

bulunan Kültür Bakanlığı ile Turizm Bakanlığı'nın tekrar birleşmesi ve Turizm Teşvik Kanunu'nun revizyonu, bu yeniden yapılanmanın önemli unsurları arasında.

Bu revizyon çerçevesinde, turizm yatırımlarının teşvik edilmesi amacıyla tek elden planlama, projelendirme, işletim modellerini üretme şeklinde tanımlanabilecek yeni bir planlama anlayışı, parsel ölçeğinden alan ve bölge ölçeğine yönelik planlama çalışmaları başlatıldı. Bununla amaçlanan, çalışma alanlarındaki doğal, kültürel, tarihi ve sosyo-ekonomik kaynakların koruma kullanma dengesi gözetilerek turizme kazandırılmasıdır.

Bu alanlarda kamu arazisi tahsisleri yapılması aşamasından örgütlenmeye, finansman, altyapı gibi çözümleriyle yeni turizm yerleşmeleri, turizm kentleri oluş-

turularak planlama çalışmaları yapıldı.

Ayrıca turizm sezonunun yılın tamamına yayılması ve kıyı bölgeler dışında ülke bütününe yaygınlaştırılması amacıyla farklı turizm türlerinin (termal, kış, yayla, golf, inanç, kongre ve yat turizmi) geliştirilmesine yönelik çalışmalar hız kazandı.

2023 stratejisinde turizm ve sürdürülebilirlik nasıl yer aldı?

2007 yılında hazırlanan "Türkiye Turizm Stratejisi 2023" belgesi kapsamında, özellikle sürdürülebilir turizm vurgusu yapıldı. Türkiye Turizm Stratejisi 2023'ün vizyonu, "Sürdürülebilir turizm yaklaşımının benimsenerek istihdamın artırılmasında ve bölgesel gelişmede turizmin öncü bir sektör konumuna ulaştırılması ve Türkiye'nin 2023 yılına kadar uluslararası pazarda turist sayısı ve

turizm geliri bakımından ilk 5 ülke arasında önemli bir varış noktası ve uluslararası bir marka haline getirilmesinin sağlanması" olarak belirlendi.

Türkiye turizm stratejisi çalışması, planlama, yatırım, örgütlenme, iç turizm, araştırma-geliştirme, hizmet, ulaşım ve altyapının güçlendirilmesi, tanıtım ve pazarlama, eğitim, kentsel ölçekte markalaşma, turizmin çeşitlendirilmesi, mevcut turizm alanlarının rehabilitasyonu ve varış noktalarının geliştirilmesi konularında uzun erimli stratejiler öneriyor. Sürdürülebilir gelişme yaklaşımı 2023 stratejisinde önemle vurgulanıyor.

Bu konudaki hedefler neleri kapsıyor?

Stratejide, sürdürülebilir turizm yaklaşımını temel alan hedefler ortaya konuldu. Var olan turizm bölgelerinin sürdürülebilirlik perspektifi içinde yeniden ele alınarak planlanması ve kaliteli yaşanabilir çevreler oluşturulması hedefleniyor. Turizmin gelişiminin sürdürülebilir çevre politikaları desteklenmesi de hedefler içinde yer alıyor. Sürdürülebilir turizmin tanıtılarak eko-turizm, kırsal turizm ve agro-turizm konularında kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarının bilinçlendirilmesi de planlar arasında. Turizmin geri kalmış bölgeler ve özellikle dezavantajlı grupların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesinde bir araç olarak kullanılması planlanıyor.

Stratejide ortaya konulan planlama, neleri kapsıyor?

2023 stratejisinde, "Turizm Sektörünün Güçlendirilmesine Yönelik Stratejiler" kapsamında yer alan "Planlama Stratejisi", "Ekonomik ve endüstriyel gelişimi destekleyen; fiziksel düzeyde uygulanabilir; toplum yönelimli ve sürdürülebilir turizm ilkesini içeren bir planlama yaklaşımının ortaya konması" biçiminde tanımlandı.

Turizm sektörünün, fiziksel planlama basta olmak üzere örgütlenme modelleri, finansman alternatifleri ve yasal dayanaklarıyla bir arada planlanması hedefleniyor. Bu çerçevede sürdürülebilirlik, çeşitlilik anlayışı içerisinde doğal kaynakları ekolojik ve ekonomik verimlilik ilkesine bağlı olarak koruyan ve kullanan; sektörel ilgili tüm yatırımları ülkedeki re-

"Girişimlerin artmasını hedefliyoruz"

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Anadolu Efes işbirliğinde 5 yıl boyunca Gelecek Turizmde projesini yürüttük. Bu proje kapsamında çeşitli bölgelerde yaptığımız çalışmalarla ülkemizin turizm potansiyeli hakkında, yerelde yaşayanların bilinçlendirilmesi ve yeni iş kolları oluşturulması gibi birçok sektörü ilgilendiren konularda geleceğe dönük işlemler gerçekleştirilen işlemler sektörel anlamda turizmin bir kalkınma aracı olarak görülmesini sağladık. Gelecek turizmde projesinin en büyük başarılarından biri de kamu, özel sektör ve uluslararası organizasyonları bir araya getirerek örnek bir işbirliği modeli oluşturmamızdı. Bu yıl yine bakanlığımız, UNDP ve Anadolu Efes'in ortaklığıyla Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu projesine başladık. Bu projeyle kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum işbirliklerini ön plana çıkaran, sürdürülebilir turizm projelerine destek sağlayacağız. Sürdürülebilir turizmin yerel ekonomik kalkınmaya etkisinin farkına varılarak bu konudaki girişimlerin artmasını hedefliyoruz.

çinde doğal kaynakları ekolojik ve ekonomik verimlilik ilkesi kapsamında koruyan ve kullanan esnek ve stratejik planlama yaklaşımının benimsenmesi planlama stratejisinin bir bileşeni olarak ifade edildi.

Bu çerçevede bakanlık hangi turizm çeşitlerini destekleyecek?

Bu çerçevede kıyı ve deniz turizminin yanı sıra golf, yat, kongre, termal, yayla, inanç temalarında 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca ilan edilmiş toplam 268 adet Turizm Merkezi veya Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi bulunuyor. Bu kapsamda yürütülen her ölçekte planlama çalışmasında, doğal kaynakların turizm amaçlı değerlendirilmesinin yanında gelecek kuşakların kullanımını sağlayacak biçimde korunmasına ilişkin sürdürülebilir planlama kararlarının oluşturulması yönünde çalışmalar Bakanlığımızca sürdürülüyor.

Bakanlığın koordinasyonunda yürütülen hangi projeler var?

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Anadolu Efes işbirliğinde yürütülen "Gelecek Turizmde" kapsamında sürdürülen "Çoruh Vadisi Projesi" ile Elazığ Tunceli Fırat Havzası Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi (KTKGB), Kuzey Van Gölü KTKGB ve Kapadokya KTKGB'de yürütülen çalışmalarını göstermek mümkün.

Acente

“Tüketici gerçeği yaşamak istiyor”

Sürdürülebilir turizm trendi, seyahat acentelerini de yeniden şekillendiriyor. TÜRSAB Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Sinan Haliç, artık tüketicinin çok bilinçli olduğunu söylüyor. “Gerçek deneyim dışında ticari bir yaklaşımınız varsa sizi cezalandırıyorlar, yeni seyahatlerinizi satın almıyorlar” diyen Haliç, tüketicinin gerçeği yaşamak istediğine dikkat çekiyor. Sürdürülebilir turizm trendini destekleyen acentelerin, küçük gruplara yönelik seyahat organize ettiğini, yerel ürünlerin tüketilmesine öncülük yaptığını ve her şeyin değerinde satın alınması için çaba sarf ettiğini anlatıyor.

...

Sürdürülebilir turizmin gelişmesinde en önemli ayağı, tur operatörleri ve seyahat acenteleri oluşturuyor. Çünkü bunlar, turizm ürünlerinin dağıtım zincirinde önemli bir halka durumunda. Dolayısıyla operatörlerin ve acentelerin faaliyetlerini, çevreyle barışık ve sürdürülebilir turizm perspektifiyle sürdürmeleri çok önemli.

Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB) Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Sinan Haliç, artık tüketicinin daha bilinçli olduğunu söylüyor. Haliç, değersiz kitle turizmi ürünlerine tüketicinin artık çok az para ödediğine dikkat çekiyor. Çevreye zarar verenleri tüketicinin cezalandırdığını anlatan Haliç, “Siz çevreyi kirlitirseniz uyarıyorlar, gerçek deneyim dışında ticari bir yaklaşımınız varsa sizi cezalandırıyorlar. Yeni seyahatlerinizi satın almıyorlar. Bütçe odaklı değiller, daha fazla ödemek ama gerçeği yaşamak istiyor-

lar. Köyü köyde görmek istiyorlar, imitasyon şark köşelerinde değil” diye konuşuyor.

Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Sinan Haliç, sürdürülebilir turizme yönelik görüşlerini şöyle aktardı:

Turizmde sürdürülebilirlik trendi yükseliyor. Bu anlamda size göre Türkiye’de bir gelişmeden söz etmek mümkün mü?

Gerçek bir gelişimden bahsetmek mümkün değil. Daha yolun başındayız. Bir süredir ekolojik turizm köylerini ve çiftliklerini takip ediyorum. Kolektif yaşam ve turizm üzerine yapılan çalışmalar, neredeyse en sağlıklı olanları. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın (United Nations Development Programme-UNDP) Doğu Anadolu’da yaptığı çalışmaları takip ediyor ve destekliyorum.

Sivil inisiyatifin gerek Kuzey Ege gerekse güneyde yaptığı çeşitli çalışmalar

ümit verici. Ancak organize bir sürdürülebilir turizm anlayışından bahsetmek mümkün değil. Bir numaralı sorun, gelişmekte olan tüm bölgeler sürdürülebilir turizm istemiyor, bir an önce para kazanmak ve gelişmek istiyorlar. Bu da kaçınılmaz bir şekilde sürdürülemez turizmin gerçekleşeceği manasına geliyor. Yaylalarımız böyle çarpık yapılaşmaya maruz kaldı, denizlerimiz böyle kirlendi, kıyılarımız böyle işgal edildi ve geleneksel el sanatlarımız bu sebeple ağır bir tahribata uğradı.

Turizmdeki bu yeni anlayışın acenteler üzerinde etkisi oluyor mu?

Turizm anlayışı değişince buna adapte olan seyahat acenteleri olduğu gibi olamayanlar da oldu. Bugün şirketimizin misafirleri tüm dünyada otantik seyahatler satın alabildikleri gibi seyahatleri esnasında doğaya bıraktıkları karbon ayak izlerinin temizlenmesi için özel olarak hesaplanan miktarlar-

da bağışlar da yapabilmektedirler. Bu bağışlar, çeşitli fonlarda toplanarak çevrenin korunması için harcanıyor.

Artık tüketici çok bilinçli. İyi boşaltılmış, değersiz kitle turizmi ürünleri ne çok az para ödüyor. Bu tarz turizm ürünlerini de zaten fırsat sitelerinde bulabilirsiniz. Ucuz ya da pahalı, değeri olan turizm ürünleri ki sürdürülebilir turizme hizmet ederler, ne fırsat sitelerinde ne de kitle turizmi operatörlerinde sunulmaz.

Sürdürülebilir turizme yönelik acentelerin başlattıkları girişimler var mı? Birkaç örnekten bahsedebilir misiniz?

Bu konuda ehil ve kültüre sahip seyahat acenteleri çevrenin, doğanın ve yerel kültürün tahrip olmaması için küçük gruplara yönelik seyahat organize

eder. Gittikleri bölgede yerel ürünlerin tüketilmesine öncülük yaparlar ve her şeyin değerinde satın alınması için çaba sarf ederler.

Yerel halkın ürettiklerine az öde-

Sinan Haliç'in kariyer yolculuğu

Kısaca kendinizden ve görevinizden bahsedebilir misiniz?

HTC Turizm'in kurucusuyum. Şirketim Anatolian Adventures ve Geographika isimli 2 marka ile tüm dünyada doğa, macera ve kültür turizmi alanında hizmet veriyor. Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği Yönetim Kurulu sayman üyesiyim. Aynı zamanda TOBB Seyahat Acenteleri ve Rehberler Meclisi üyesiyim. ISTKA ve KUDAKA kalkınma ajansları danışma kurulundayım. TÜRSAB bünyesinde yönetim kurulu üyeliği öncesi doğa, macera ve sürdürülebilir turizm komitesi başkanlığı yaptım. Tüm dünyada bu alandaki konferans ve çalışmalara, danışman, konuşmacı veya katılımcı olarak destek veriyorum.

mekten daha tehlikeli olan ise fazla para ödemektir. Tahrip edilen ilk şey, azla yetinme duygusu olacaktır ki sonunda her şey fabrikasyona dönüşür. Güleriyüz bile... Aynı kültüre sahip seyahat acenteleri turistik hizmetlerden kaçınır. Hatta bizim bazı tur hizmetlerimizde toplu ulaşım bile kullanılır, sırf yerel halkla etkileşim içinde otantik bir deneyim yaşamak için.

Turistlerin beklentileri ve eğilimlerinde nasıl bir değişim var? Gözlemlerinizi bu anlamda nasıl?

Az önce bahsettiğim tüm konulara dikkat ediyorlar. Siz çevreyi kirlertirseniz uyarıyorlar, gerçek deneyim dışında ticari bir yaklaşımınız varsa sizi cezalandırıyorlar. Yeni seyahatlerinizi satın almıyorlar. Bütçe odaklı değil, daha fazla ödemek ama gerçeği yaşamak istiyorlar. Köyü köyde görmek istiyorlar, imitasyon şark köşelerinde değil.

Sürdürülebilir turizmin gelişmesi için ne yapmak gerekli?

Sürdürülebilir turizm için kamu, sivil toplum ve özel sektör işbirliği içinde büyük bir strateji geliştirip bunu ülkeye anlatmak ve mevzuatla desteklemek zorunda. Ayrıca akademik bakış açısı hiçbir şeye yaramıyor. Sokaktaki gerçek, turizm ekonomisinin gerçekleri ve ülkedeki kültür seviyesi ortada. Durumu yaşayan sahadaki insanlar, yani seyahat acentesi, turist ve yerel toplum. Buradan gelen bilgiyi diğer paydaşlar dikkate alarak ilerlemeli. Kosa Rika'daki sürdürülebilir turizm çalışmalarıyla Malezya'daki farklı, Japonya'daki ise çok farklı. Hepsini yıllardır inceledik, yerinde gördük ve bugün kendi stratejimizi oluşturmamız gerektiği hususunda eminim diyebilirim.

EYLÜL 2013 SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM 15

Proje

“Örnek kadın girişimi yaratacağız”

Mardin’de Kadın Liderliğinde Sürdürülebilir Turizm Girişimlerinin Yaratılma Projesi, sürdürülebilir turizme katkı sağlamasının yanı sıra bölgedeki kadın ve genç nüfusa önemli fırsatlar sunuyor. Proje koordinatörü Gökçe Durutaş, proje faaliyetleri arasında, bir pansiyon ve kafeteryanın faaliyete geçirilmesinin olduğunu söylüyor. Kadın ve genç kızlara eğitimlerin verilmesi de projenin hedefleri arasında. Tüm bu yönleriyle yerelde hem kadın girişimciliğine hem de sürdürülebilir turizm açısından bir örnek yaratılacağına inanan Durutaş, “Bu örnek hem Mardin’de hem de başka bölgelerde yaygınlaşabilecek” diye konuşuyor.

...

Mardin’de Kadın Liderliğinde Sürdürülebilir Turizm Girişimlerinin Yaratılma Projesi, Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı tarafından İpek Yolu Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi ortaklığıyla yürütülüyor. Koordinatör Gökçe Durutaş, projenin amacının Mardin’de turizm alanında örnek bir kadın girişimi yaratarak sürdürülebilir turizmin gelişmesine ve iyi örneklerin çoğaltılmasına katkı sağlamak

olduğunu söylüyor. Bu projeye bölgede örnek oluşturmayı amaçladıklarını belirtiyor ve ekliyor: “Yerelde hem kadın girişimciliği hem de sürdürülebilir turizm açısından bir örnek yaratılmış olacak. Bu örnek hem Mardin’de hem de başka bölgelerde yaygınlaşabilecek. Böyle bir örneğin ildeki, bölgedeki turizm sektörünü de hareketlendireceğini söyleyebiliriz”

Eğitim alan kadın ve gençler açısın-

dan da bu projenin önemli olduğunu vurgulayan Durutaş'a göre kadın ve gençler bu proje sayesinde hem kurulan işlerde hem de başka turizm işletmelerinde çalışabilecek. Projeye birçok kurum ve kuruluşla işbirliği yapılacağından ilde sürdürülebilir turizmin gelişmesi, kadınların güçlendirilmesi açısından yeni işbirlikleri ve yeni projelere de yol açılacak.

Proje faaliyetleri arasında, İpekyolu Pansiyon ve Kafeteryası'nın faaliyete geçirilmesi; 50 kadın ve genç kızı eğitimlerin verilmesi; çok sektörlü bir işbirliği platformunun kurulması ve özellikle turizm sektöründe kadın girişimciliğini destekleyen bir ortam yaratılması yer alıyor.

Mardin'de Kadın Liderliğinde Sürdürülebilir Turizm Girişimlerinin Yaratılması Projesi'nin koordinatörü Gökçen Durutaş'la projenin detaylarını ve bölgeye nasıl bir katma değer yaratacağını konuştuk:

Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı ne tür faaliyetlerde bulunuyor?

Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı 1986 yılında, dar gelirli kadınların ekonomik ve sosyal olarak güçlenmelerini desteklemek amacıyla kuruldu. Kadınların liderliğini güçlendirmeye ve ekonomik yaşama katılımlarını artırmaya yönelik faaliyetler yürütmektedir. Türkiye genelinde dar gelirli kadınlarla çalışmakta, yerel kadın gruplarının kooperatif çatısı altında örgütlenmeleri, kendileri ve mahallelerinin ihtiyaçları doğrultusunda hizmet vermeleri, ekonomik girişimler başlatmaları, erken çocukluk eğitimi hizmeti vermeleri için eğitim, danışmanlık, teknik ve finansman desteği sağlamaktadır.

Gelecek Turizmde projesini nasıl duyundunuz? Neden başvurmak istediniz?

İnternet aracılığıyla duyduk. KEDV halihazırda dar gelirli kadınların kolektif ekonomik girişimleri için fikir ve projeler geliştiriyor. Sürdürülebilir turizmin kadınlar için potansiyel taşıyan bir alan olduğunu düşünüyoruz. Bu yönde çalışmalarımız da mevcut. Daha önce Mardin'de bu yönde projeler yürüttük. Kadınlar tarafından yürütülen bir doğal sabun üretimi işi kurduk.

Beyoğlu'nda kadınların ürünlerinin satışa sunulduğu Nahl Dükkanı'nı bir şubesi ile bir misafirhane açtık. Bunları kuruluşundan itibaren destek verdiğimiz İpekyolu Kadın Kooperatifi ile birlikte gerçekleştirdik. Bu fon ile de İpekyolu Ka-

Dar gelirli kadınlara yeni fırsatlar

PROJE NASIL ORTAYA ÇIKTI? Mardin'de yürüttüğümüz faaliyetleri geliştirmek, dar gelirli kadınlar için yeni istihdam fırsatları yaratmak amacıyla bu projeyi tasarladık.

KOLEKTİF KADIN GİRİŞİMİ Amacımız sürdürülebilir turizm alanında örnek bir kolektif kadın girişimi yaratmak. Faaliyetleri yerel bir kadın örgütlenmesi olan İpekyolu Kadın Kooperatifi ile yürüteceğiz. Ayrıca turizm sektöründe faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla da işbirliği yapacağız.

KADIN VE GENÇLER ÇALIŞACAK Projede Mardin mimarisine sahip tarihi bir mekanda kadınlar tarafından işletilen bir pansiyon ve yöresel yemeklerin sunulduğu kafeterya kuracağız. Bu işlerde proje kapsamında çeşitli eğitimler alacak, yerelden kadınlar ve gençler çalışacaklar.

dın Kooperatifi ile beraber Mardin'deki kadınlar için istihdam imkanı sağlayacak kolektif bir turizm girişimi, bir pansiyon ve kafeterya olabilir, başlatabileceğimizi, bunu Türkiye'deki diğer yerel kadın grupları için de bir model haline getirebileceğimizi düşündük.

Mardin'in turizm açısından potansiyeli nedir?

Mardin ili ve içinde bulunduğu bölge turizm açısından büyük potansiyel taşıyor. Birçok tarihi ve kültürel unsura ev sahipliği yapıyor. Bu potansiyele rağmen birçok da eksik var. Mardin'in cazibesi birçok yerli yabancı konukçu çekiyor. Dolayısıyla büyük otellerin sayısı artıyor. Fakat bir kültür mozaiği olan Mardin'in barındığı çeşitlilikleri yansıtacak bir turizm yaklaşımına ihtiyacı var. Bu açıdan "sürdürülebilir turizm" yönelik yatırımlara ihtiyaç var. Ayrıca otellerin dışında yeme-içme alternatifleri az. Bölgede yapılan araştırmalar da bu ihtiyaçları ortaya koyuyor.

Mardin'de sürdürülebilir turizm anlamında ne tür çalışmalar yapılıyor?

Mardin'de yıllardır sürdürülebilir turizmle yönelik çalışıyoruz. Yoksul kadınlarla bu alanda gelir elde edebilecekleri kolektif girişimler kurduk. Örneğin yöresel bitki-

"Projemizle turizm hareketlenecek"

Projenizle nasıl bir fayda sağlayacağınızı inanıyorsunuz?

Yerelde hem kadın girişimciliği hem de sürdürülebilir turizm açısından bir örnek yaratmış olacak. Bu örnek hem Mardin'de hem de başka bölgelerde yaygınlaşabilecek. Böyle bir örneğin ildeki, bölgedeki turizm sektörünü de hareketlendireceğini söyleyebiliriz. Eğitim alan kadınlar ve gençler çeşitli beceriler edinecekler. Hem kurulan işlerde hem de başka turizm işletmelerinde çalışabilecek. Birçok kurum ve kuruluşla işbirliği yapılacağından ilde sürdürülebilir turizmin gelişmesi, kadınların güçlendirilmesi açısından yeni işbirlikleri ve yeni projelere yol açılacak. Bir yandan kooperatif bünyesindeki diğer üretim işlerini desteklemiş olacak. Gelen konuklar kooperatif hakkında bilgi alacak, kadınlar tarafından üretilen yerel ürünlere erişimleri de sağlanacak.

lerden doğal sabun üretimi, Mardin'in kültürel tarihi unsurlarını yansıtan yine doğal malzemelerden aksesuar gibi eşya üretimi, bu yerel ürünlerin satışa sunulduğu bir mağaza, Mardin mimarisinin korunduğu ve şehrin tarihi bölgesinde kadınların işlettiği bir misafirhane bunlar arasında. Ayrıca başka illerde de benzer faaliyetlerimiz var. Bunlar da çoğunlukla yöresel ürün geliştirme ve satışına yönelik kadın girişimleri.

Projeniz kapsamında sürdürülebilir turizm faaliyetlerinizin yerel halkın ve özellikle kadınların sosyo-ekonomik gelişimine nasıl

fayda sağlayacağını düşünüyorsunuz?

Sürdürülebilir turizmin odağında yerel kalkınma, doğal kaynakların, kültürel ve tarihi unsurların korunması var. Biz de kadınlar liderliğinde yerelden kadınların ve gençlerin gelir elde edebileceği, konukların Mardin'in kültürel ve tarihi yapısını deneyimleyebilecekleri şekilde hizmet verecek bir örnek yaratacağız. Yerelde hem toplumsal olarak hem de kurum/kuruluşlar açısından kadınların güçlendirilmesince ve sürdürülebilir turizmin önemine yönelik farkındalık gelişmesini destekleyeceğiz.

Örnek Proje

“Turizm bölgelerindeki kadınlara örnek olacağız”

Neptün Soyer, S.S. Hıdırlık Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'nin başkanı. 2010'da 6 kadın da yanına alarak kooperatif kuran Soyer, arkadaşlarıyla birlikte bölgede kadınların gelirlerini artırıcı projelere öncülük yapıyor. Hıdırlık Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, “Seferihisar’ın Geleneksel Mutfağı” projesi ile Seferihisar’ın bir turizm çekim merkezi haline gelmesine katkıda bulunmaya hazırlanıyor. Soyer, bu projeye sürdürülebilir turizme bir yandan destek verirken diğer yandan hem kadınların gelirini artırmaya katkıda bulunacaklarını hem de tanıtıcı bir rol üstleneceklerini anlatıyor. Soyer, “Türkiye’deki diğer turizm bölgelerindeki kadınlara da örnek olsun istiyoruz” diyor.

...

Kısaca kendinizden, görevinizden ve kuruluşunuzdan bahsedermisiniz?

Yıllardır köylerde öğretmen olarak çalışırken ve bir tarım kasabasında yaşarken gördüm ki kadının ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanması, gücünü artırması, kalkınmasını teşvik etmek, desteklemek, sağlıklı bir çevrede yaşamalarını sağlamak için birlikte iş yapabileme ve demokrasi kültürünün en güzel örneğini ortaya koymak için tarımsal kalkınma kooperatifleri çok uygun yapılar. Bu amaçlarla 2010 yılında 7 kadın bir araya geldik ve kooperatifimizi kurduk. Şimdi 74 kadımız.

Geçen 3 yıl içerisinde Seferihisar merkezde yerel yemeklerin de sunulduğu “Seferihisar” adında küçük bir restoran açtık.

Seferihisar’daki tarımsal ürünleri, köy pazarlarındaki bütün ürünleri ve kooperatifimizdeki kadınların ürettiği evsel, geleneksel reçel, turhana, turşu, salça gibi ürünleri kurduğumuz bir www.seferipazar.com adlı sanal dükkanda, aracısız Türkiye’nin her yerine gönderiyoruz. Festivallere, yarışmalara, panellere ve eğitim seminerlerine de katılıyor, kooperatif üye-

lerinizle görev alıyoruz.

“Gelecek Turizmde” projesini nasıl duyurdunuz? Neden başvurmak istediniz?

Gazetede “Gelecek Turizmde” ilanını görür görmez, internette araştırma yaptım. Bu başlık altında Seferihisar için çok güzel çalışmalar yapabileceğimizi düşündüm, çok heyecanlandım. Hemen kooperatif yönetimindeki arkadaşlarımla paylaştım. Seferihisar Belediyesi’nin strateji bölümünde proje sorumlusu arkadaşlara danıştım. Bu projenin Seferihisar’da sürdürülebilir turizmin gelişmesine yardımcı-

olabileceğinden ve kadınlarımızın gelir kaynağını artıracığına hemfikir olduk.

Seferihisar 30 bin nüfuslu, 49 km. sahili olan tarım-turizm ve termal kaynaklarına sahip bir Ege kasabası. İnsanlar, tarımın turizmle buluştuğu alternatif tatil olanakları arıyor, yöre halkıyla dokunarak zaman geçirmek, dinlenmek, toprakla buluşmak istiyorlar. Bu bizi çok heyecanlandırıyor.

Projeniz nasıl ortaya çıktı? Projeniz ile ilgili özet bir bilgi verebilir misiniz?

Seferihisar’da son 4 yıldır kadınların

sosyal ve ekonomik hayata katılmasını izliyoruz. Ülke nüfusunun yarısı olan kadınların, yüzde 64'ü şehirde, yüzde 36'sı da köylerde yaşıyor. Yüzde 80'i okuryazar, yüzde 3,6'sı yükseköğretim mezunu, yüzde 82,6'sı ücretsiz aile işçisi. Bu yüzdelerde de görülüyor ki kadına iş yok... Dezavantajlı konumdayız ama kadın üretimin de tüketimin de en ortasında. Kadının en iyi yapmayı bildiği, en çok çalıştığı yer mutfak. Ve turizmin gezip görme dışında en can alıcı yanı yeme içme... Seferihisar kadınları haftanın belirli günlerinde, belediyenin önderliğinde mutfaklarında ürünleri evlerinin önünde sergiliyor ve satıyorlar. Tarihi ve doğal güzellikleri ve denizinin yanında, artık hanımın el emeği börekler, baklavalar, tarlasındaki biberden yaptığı turşular, domatesinden yaptığı salçalar, güneşte ovaladığı tarhanalar para etmeye başladı. Eskiden de yaptığı, belki eline sağlık bile denmeden kalkıldığı sofralarını turiste açtı. Para, dost kazanıyor, mutlu oluyor. Yerel yönetimin sağladığı bu imkanların her zaman eğitimle de desteklenmesi gerekiyor. Daha iyi, daha sağlıklı üretim ve daha güzel, kaliteli sunum, daha güler yüzlü satış. Bu

20 SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM EYLÜL 2013

“Kadınların çalışmaları iç turizmi hareketlendirdi”

NASIL BİR KASABADA YAŞIYORUZ? Seferihisar halkı, geçimini tarım ve turizmde sağlıyor. Seferihisar'daki tarım alanlarının büyük bölümünü zeytinlikler ve satsuma türü mandalina bahçeleri oluşturur. Coğrafi konumu, doğal güzellikler, kesintisiz 49 km sahili mavi bayraklı plajları, TEOS Antik kenti, tarihi ve kültürel kaynakları itibarıyla pek çok turizm türüne, spor etkinliğine, kültürel faaliyetlere uygun bir kasabadır. Seferihisar'da kurulan köylü pazarları ve yüzde 100 ekolojik pazar, kadınların bu pazarlarda ve kendi mekanlarında, en iyi bildiği yiyecek içecek ve el becerilerini satışa sunması iç turizmi hareketlendirdi.

POTANSİYELİMİZ VAR Seferihisar sürdürülebilir turizm alanında uygun bir altyapıya sahip. Sakinlerinin ana geçim kaynağının tarım olduğu, mandalina bahçeleri, zeytin ağaçları ve enginar tarlalarıyla halkın hala üretim yaptığı bir ilçe olan Seferihisar, sahip olduğu doğal güzellikleriyle de turizmde iyi bir noktaya gelebilecek potansiyele sahip. Seferihisar'ın sürdürülebilir turizm açısından sahip olduğu en önemli avantaj, 2009 yılında önemli bir altyapı hazırlığıyla başvurusu yapılan ve kazanılan Cittaslow unvanıdır. Uluslararası bir belediyeler birliği olan Cittaslow hareketine üye olabilmek için çevre, altyapı, yerel üretim ve turizm alanlarında 59 kriteri gerçekleştirmek için belediye, kaymakamlık ve STK'lar tarafından çeşitli projeler yürütüldü.

CITTASLOW FELSEFESİ Türkiye'nin ilk Cittaslow'u olan Seferihisar'da benimsenen bu felsefe, sürdürülebilir turizm alanındaki çalışmalar için bir çatı oluşturdu. Cittaslow alanında yapılan çalışmalar sonucu Seferihisar'ın turizm alanında adı duyulmaya başlandı, tarım alanında özellikle kadınların liderliğinde yapılan çalışmalar sonucu Seferihisar'ın kendine has yemekleri ve ürünleri ön plana çıkmaya başladı.

ihüyaçtan yola çıkarak Seferihisar'ın geleneksel mutfağını uygulamalı olarak eğitimlerle destekleyerek kadınlarımızla geliştirelim istedik. Aldıkları eğitimlerle, satış yapıldıkları yerlerde kalitenin, müşteri memnuniyetinin de artmasını sağlayacağız. Eğitimler sonrasında edindiğimiz bilgileri ayrıca Seferihisar'ı ziyaret eden ziyaretçilerimizle de paylaşarak, kurslar düzenleyerek, gelenek ve göreneklerinizi mutfak aracılığıyla anlatarak, turizm yapabileceğimizi düşündük.

Projeniz ile nasıl bir fayda sağlayacağınızı inanıyorsunuz?

Projeniz Seferihisar'ın değerlerini, doğasını, ürünlerini, gelenek ve göreneklerini ziyaretçilerle, turistlerle paylaşma imkânı sağlayacak. Projenizin en büyük faydasının tüm Türkiye'de uygulanabilecek bir model oluşturmak olduğunu düşünüyorum. Proje çerçevesinde, İzmir Ekonomi Üniversitesi'nin eğitim programlarıyla mevcut olan ekonomik girişimcilik desteklenecek, diğer bölgelerdeki kadınlar için de özendirmeyle yönelik bir çalışma olacağına inanıyoruz. Bu çalışmanın diğer bölgelerdeki istihdam genişlemesine, sosyal ve kültürel durumların iyileştirilmesine etki edecek turizm potansiyellerinin güçlenmesini ve büyümesini sağlayabilir.

Projeniz kapsamında sürdürülebilir turizm faaliyetlerinizin yerel halkın ve özellikle kadınların sosyo-ekonomik gelişimine nasıl fayda sağlayacağını düşünüyorsunuz?

“Yerel halkın gelirini artırmak önemli”

EV PANSİYONCULUĞU Seferihisar'da belediyenin öncülüğünde ev pansiyonculuğu teşvik ediliyor. Özellikle Kanuni zamanında kurulan Sığacık Kalesi'nin içi bu açıdan oldukça uygun bir ortam sunuyor. Seferihisar Belediyesi'nin proje kapsamındaki restorasyon çalışmaları başladı, kale içindeki evler tek tek restore edilerek ev pansiyonculuğu için hazırlanıyor. Ziyaretçilerin ev pansiyonlarında kalması, yerel halka sosyalleşmesi, ağ örmek, yemek yapmak, mandalina toplamak gibi farklı deneyimler paylaşması, hem alternatif bir turizm modeli ortaya koymak hem yerel halkın turizm gelirlerini artırmak açısından önemli.

EKO TURİZM MODELİ Belediyenin turizm uzmanlarıyla yaptığı “Seferihisar'da Eko Turizm” çalışmasıyla ortaya koyulmak istenen ve turizm sezonunu 12 aya yayan, turistlere sadece deniz ve güneş değil zeytin toplanan, mandalina kesmenin, tarihi yerleri ziyaret etmenin, kuş gözlemi yapmanın ve diğer farklı deneyimlerin sunulduğu bu bölgenin özelliklerinin ön plana çıkarıldığı bir eko turizm modeli söz konusu. Seferihisar'ın turizm alanında çalışan kurum ve kuruluşlarının benzer bir yaklaşımı benimsemelerini ve alternatif sürdürülebilir turizm yöntemleri üzerinde çalışmaları gerekiyor.

Uygulanacak eğitim programları kadınların bilinçlenmesine, işini bilerek yapmasına, daha iyi kazanç olanağı sağlayacağı için sahiplenmesi- ne sebep olacak, kaliteyi artıracak. Turizmde, hizmet sektöründe en önemli olan şey müşteri memnuniyetidir. Bu faaliyetlerimiz, eğitim programlarımız, kadınlarımızın işini eğitim olarak iyi yapması, ekonomideki zincirin diğer halkalarını da olumlu etkiler. Memnun olarak ayrılan her turist, mutlaka size yenilerini getirir. Ayrıca turistlere zeytinyağı sabunun nasıl yapılacağını, nasıl tarhana kurutulacağını, mandalinaların nasıl kesildiğini veya otların nasıl toplanacağını anlatacak, bunun kursunu verecek ve karşılığında gelir elde edeceğiz.

Seferihisar'ın kendi değerlerini, ürünlerini ve yemeklerini kullanarak sürdürülebilir turizm alanında kapasitesini geliştirecek aynı zamanda farklı kentlerde, özellikle Türkiye'nin sakin şehirlerinde, uygulanabilecek örnek bir model oluşturacağız. “Seferihisar'ın Geleneksel Mutfağı” projesinin kentin örgütlenen kadınları tarafından yönetilmesi, bir turizm çekim merkezi haline gelecek hem gelir artırıcı hem de tanıtıcı rol oynaması planlandı. Seferihisar'ın Türkiye'nin Cittaslow başkenti olmasından dolayı proje sürecine diğer 9 sakin şehirden kadınların da dahil edilmesi sonucu o kentlerde de benzer projelerin gerçekleştirilmesi hedeflendi.

Eklmek istedikleriniz?
Biz çok heyecanlıyız. Bu projeyi duyduğumuz günden bugüne kadar da aynı heyecanla hazırlıyoruz. Çok keyifli bir proje oldu. Uygulanması da çok keyifli olacak eminiz.
İstihdam ve yoksullukla mücadele edebilmek için ekonomik yönden güçsüz kadınların oluşturduğu kooperatifler önemlidir diye düşünüyorum. Bu sebeple bize açılan bu kapıdan girerek Türkiye'deki diğer turizm bölgelerindeki kadınlara da örnek olmak istiyoruz.

Söyleşi

“Sürdürülebilir turizm yoksulluğu azaltabilir”

“Gelecek Turizmde” projesinin, destekçilerinden biri de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme-UNDP). Birleşmiş Milletler (BM) Türkiye Mukim Koordinatörü Kamal Malhotra, Türkiye’de halen küçük ve orta ölçekli toplum temelli turizm girişimlerinin desteklenmesi için mekanizmaların geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesine ihtiyaç olduğunu söylüyor. “Gelecek Turizmde-Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu” girişiminin de işte bu nedenlerle başlatıldığına dikkat çekiyor. Malhotra, “İyi planlanmış ve uygulanmış sürdürülebilir turizm stratejileri ve projeleri, yoksulluğu azaltabilir ve kapsayıcı sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilir” diyor.

...

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın (UNDP) yerel kalkınmanın gelişmesi için Türkiye’de sürdürdüğü çalışmalar neler?

UNDP’nin esas önceliği, kapsayıcı büyüme yoluyla yoksulluğun azaltılması. Bu anlamda, dünya üzerinde 177 ülke ve bölgede birçok proje yürütüyoruz. Bu projelerle politika yapım sürecini bilgilendiren ve bu süreçlere ilham veren girişimcilik, sosyal kapsayıcılık, yeşil büyüme gibi pek çok konuda çeşitli bağlamlarda küresel bir deneyim oluşturmuyoruz.

Anadolu Efes ile olan ortaklığımızın yanı sıra millî parkların ve özel çevre koruma alanlarının korunması ve yönetimi gibi konularda çalışıyoruz. Bu projelerde de yerel halk için geçim kaynağı yaratmayı ve aynı zamanda çevrenin korunmasına yardımcı olmayı amaçlıyoruz.

GEF Küçük Destek Programı (SGP) ile de biyoçeşitliliğin korunması ve iklim değişikliği konularındaki küçük ölçekli

sivil toplum girişimlerini destekliyoruz. Buna ek olarak merkezi ve yerel yönetim aktörleriyle birlikte rekabet gücü oluşturan yerel ekonomik kalkınma girişimleri konusunda çalışıyoruz. Aynı zamanda Güneydoğu Anadolu’daki yerel girişimler vasıtasıyla kadınların sosyo-ekonomik anlamda güçlendirilmesinin sağlanması için çalışmalar yürütüyoruz.

Gelecek Turizmde projesine ortak olma fikri nasıl ortaya çıktı?

Sürdürülebilir turizm çalışmaları, Doğu Anadolu’da yaptığımız kırsal kalkınma konusundaki projelerle 2000’li yılların başlarına dayanıyor. Turizm açısından çok iyi olanaklar sunan, ancak bu anlamda hiç değerlendirilmemiş Çoruh Vadisi’ne odaklanmaya başladık. Bu projede ana donörümüz olan Anadolu Efes ve ulusal ortağımız olan Kültür ve Turizm Bakanlığı ile çalışmaya başladık ve çok verimli bir ortaklık kurduk. Öyle bir noktaya ulaştık ki artık Çoruh Vadisi, Doğu Anadolu’nun

misafirperver konaklama ve yeme-içme olanaklarının, turizm ürünlerinin ve yerel turizm aktörlerinin ve yatırımcılarının olduğu en önemli turizm yerlerinden biri haline geldi.

Anadolu Efes’in sürdürülebilir turizmi, uzun vadeli kurumsal sosyal sorumluluk alanı olarak seçmesinin bu tür girişimlerin başarısında çok önemli olduğunu altını çizmek istiyorum. Anadolu Efes ile işbirliği içinde gerçekleştirilen Çoruh deneyiminin ardından sürdürülebilir toplum temelli turizmdeki iyi uygulamaların sayısını artırmak için tekrar bir araya geldik. Bir uluslararası kalkınma pratiçiyeni olarak özendirici iyi örneklerin yaratılması hem bu iyi örneklerin tekrarlanması hem de potansiyellerin daha da geliştirilmesi için önemli.

Anadolu Efes ve UNDP, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliği içinde iyi örneklerin sayısını artırmayı ve aynı zamanda yerel deneyimler konusundaki bilgi dağarcığının güçlendirilmesini

amaçladı. Böylece daha önce kurulmuş ve deneyimlerden yola çıkarak sürdürülebilir turizm konusundaki politikalara katkı sağlayan UNDP'nin Uygulama Topluluğu vasıtasıyla bu deneyimlerin özendirci olmasını sağlayabiliriz. Bu bağlamda Anadolu Efes'in katkısının ve ortaklığının çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'de sürdürülebilir turizmin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Sürdürülebilir turizm Türkiye için özel bir öneme sahip. Ülkenin kayda değer başarıları ve ekonomik kazanımlarına rağmen bölgeler ve kent-kır yerleşimleri arasındaki, aynı zamanda cinsiyete dayalı eşitsizlik ve farklılıklar ülkede hala önemli zorluklarla karşılaşıldığını gösteriyor. Sürdürülebilir ve özellikle de toplum temelli turizm, Türkiye'nin birçok bölgesindeki bu zorluklarla mücadele için üretilecek kapsamlı bir çözüme katkıda bulunmaya yardımcı olabilir. Turizm vasıtasıyla yerel ve kırsal alanlarda alternatif gelir kaynağı fırsatlarının yaratılması, girişimci ve hizmet sağlayıcı kadın ve gençlerin sayısının artırılması, cinsiyete dayalı istihdam sorunlarının üstesinden gelinmesinde kilit rol oynar.

Biz, Türkiye'de sürdürülebilir toplum temelli turizmin giderek daha fazla tanınıyor olduğunu ve hükümet politikalarına, planlarına ve programlarına dahil edildiğini görmekten memnuniyet duyuyoruz. Ancak halen küçük ve orta ölçekli toplum temelli turizm girişimlerinin desteklenmesi için mekanizmaların geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesine ihtiyaç duyuluyor. Bu girişimler, düzenli ve sürekli verilen danışmanlık hizmetlerini, finansmana erişimi ve yerel düzeyde son derece önemli olan yeni teknolojilerin kullanımını da kapsamalı.

"Gelecek Turizmde-Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu" girişimi, Anadolu Efes, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve UNDP ortaklığında işte bu nedenlerle başlatıldı. Proje, Türkiye'de sürdürülebilir turizme ilişkin iyi uygulama örneklerinin oluşturulmasına ve farkındalık

yaratılmasına yardımcı olması açısından oldukça yerinde ve zamanında yapılan bir girişim.

Sürdürülebilir turizm projelerinin temel amaçlarından biri, eşitsizlikleri ortadan kaldırmaktır. Sürdürülebilir turizm projeleri bu hedefe nasıl hizmet ediyor?

Küresel deneyim gösteriyor ki iyi planlanmış ve uygulanmış sürdürülebilir turizm stratejileri ve projeleri, yoksulluğu azaltabilir ve kapsayıcı sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilir. Yaşam alanlarının coğrafi uzaklığı ve konumsal olarak diğer bölgelerden izole olması, eşitsizliğe ve fırsatlara erişimde eşitsizliğe yol açabilir. Ancak bu alanlar kültürel mirasları, bitki ve hayvan çeşitliliği, vahşi yaşamları, keşfedilmemiş doğal

güzellikleriyle turistleri çekebilecek zenginliklere dönüştürülebilir. Eğer kalkınma politikaları ve turizm destinasyon yönetim sistemleri, hem merkezi hem de yerel düzeyde katılımcı bir yaklaşımla uygulanırsa ve aynı zamanda doğal kaynaklar bilinçli kullanılırsa istihdam yaratılması ve küçük ölçekli emek yoğun faaliyetlerle gelirin artırılması konularında turizm muhteşem olanaklar sunacaktır.

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'nun hedefleri nelerdir?

Bu fonla toplumsal ve sektörel farkındalık yaratmayı, yaratıcı, yenilikçi ve ölçeklendirilebilir iyi örneklerin çoğaltılmasını desteklemeyi, kapasitelerin geliştirilmesi, becerilerin zenginleştirilmesiyle sürdürülebilir ve toplum temelli turizm için ağ oluşturulmasını teşvik etmeyi amaçlıyoruz.

Kadınların güçlendirilmesi, yoksulluğun azaltılması, gelir fırsatlarının yaratılması, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal kapsayıcılık bu yaklaşımdaki en önemli konular.

Bu öncelikleri göz önüne alan projemiz kapsamında ilk proje teklif çağrısı yapıldı. Bu teklif çağrısı, yerel turizm aktörlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) kapasitesini güçlendirerek Türkiye'deki sürdürülebilir toplum temelli turizm alanında çalışan paydaşlar ve kamu-özel sektör ortaklıkları arasındaki işbirliğini artırmayı ve böylece sürdürülebilir turizmin gelişmesine katkıda bulunmayı amaçladı.

"200'ü aşkın teklif alındı"

Anadolu Efes ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile olan uzun süreli ortaklığımıza son derece değer veriyoruz. Bu ortaklık, hükümetin, özel sektörün ve UNDP'nin toplumdaki yoksul ve dezavantajlı grupların yaşamlarında önemli bir kalkınma etkisi yaratmak için kaynaklarını ve uzmanlıklarını nasıl bir araya getirebileceklerini göstermeleri açısından önemli bir fırsat. Proje, bu verimli ortaklık etkisini şimdiden gösterdi ve ilk teklif çağrısına Türkiye'de 62'iden üniversite, demek, vakıf, birlik ve kooperatif gibi 200'ü aşkın farklı kuruluştan teklif alındı. Sürdürülebilir kalkınma için turizm önemli bir sektör ve yapılan çağrıyla Türkiye'deki bireyler, bu alanda iyi uygulamalar ve modeller yaratmaya hevesli olduklarını ve bu önemli projenin bir sonucu olarak kurulacak ağ oluşturma platformlarına katılmak istediklerini göstermiş oldu.

Akademik Bakış

“Girişimci kadınlar kilit role sahip”

Çevreci yaklaşımların yükselmesi, en önemlisi bilinçli tüketicinin merkeze oturması, sektörlerin “sürdürülebilirlik” temelinde yeniden şekillenmesini sağlıyor. Bu sektörlerden biri de turizm. Turizmde, sosyal ve çevresel boyut her yönüyle tartışılmaya başlandı. Atılım Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü’nden Yard. Doç. Dr. Gül Güneş, turizmin sürdürülebilirliğin sağlanmasının yerel halkın da dahil olduğu tüm paydaşların desteğiyle mümkün olabileceğini söylüyor. Ona göre yerel halkın içinde ise kadınlar kilit role sahip. Güneş, “Kaynak korumanın ve sürdürülebilirliğinin önemi, enerji ve su tasarrufu, atık yönetimi gibi pek çok konuda kadınların eğitimi ve bilinçlendirilmesi kadar yöresel mutfağın, yerel el sanatlarının ve geleneklerinin yaşatılması anlamında da kadınlarla her zaman iletişim içinde olunmalı” diyor. Yard. Doç. Dr. Gül Güneş, sürdürülebilir turizmi ve turizmde kadınların rolünü anlattı...

...

GELECEK VAAT EDİYOR

“Turizm, son 60 yıldan fazla bir zamandır sürekli gelişen ve çeşitlenen, dünyanın en büyük ve hızla büyüyen sektörlerinden biri. 1950 yılında 25 milyon olan, 1980’lerde 278 milyona, 1995’te 528 milyona ulaşan ve geçtiğimiz yıl 1 milyarı geçen dünya genelindeki uluslararası turist varışlarının, Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü’nün verilerine göre, 2030 yılında 1,8 milyarı bulması bekleniyor.

Türkiye turizm bakımından gelecek vadeden destinasyonlar arasında yer alıyor. Bunda her geçen gün artan tanınırlığının ve hizmet kalitesinin, en önemlisi de zengin doğal, kültürel ve tarihi

kaynaklarının önemi büyük. Türkiye’nin ana kuş göç yolları üzerinde yer alışı, İran-Turan, Akdeniz ve Sibirya gibi üç ayrı bitki coğrafyası bölgesinin ülkemizde kesişiyor olması ve biyolojik çeşitlilik bakımından zengin 34 dünya sıcak noktasından üçünün (Kafkasya, Akdeniz ve İran-Anadolu) Türkiye’de bulunması, bizi özgün bir turizm destinasyonu haline getiren önemli nedenlerden şu an aklıma gelen yalnızca birkaçı. Dünya miras listesinde yer alan ikisi karma (hem doğal hem kültürel) özelliğe sahip 11 varlığımız, milli parklar başta olmak üzere çeşitli korunan alanlarımız ve içlerinde Küre Dağları Milli Parkı, Camili Biyosfer Rezerv Alanı gibi

uluslararası öneme sahip olan değerlerimiz de var. Ayrıca diğer doğal, tarihi ve kültürel alanlarımızın da içinde barındırdıkları yerel toplumlarla birlikte anlam kazanan o kadar çok farklı özelliğimiz var ki Türkiye’yi turizm bakımından önemli hale getiren, inanın saymakla bitmez.

YENİ BAKIŞ ŞART

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü’nün 2012 yılına yönelik raporuna göre, dünya genelinde en çok ziyaret edilen ülkeler içinde Türkiye 35,7 milyon turist varışıyla 6’ncı sırada bulunuyor. Ayrıca Akdeniz’e kıyısı olan Avrupa ülkeleri içinde de turist varışları

Yard. Doç. Dr. Gül Güneş'in kariyer yolculuğu

Kendinizden ve görevinizden bahsedermisiniz?

1992 yılında Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden mezun oldum. 1995 yılında "Kapadokya'da Sürdürülebilir Turizm" konusundaki tezimle master derecem, 2002 yılında ise "Beypazarı-Eğriova Yaylası'nın Bütüncül Yönetimi ve Ekoturizm" konusundaki tezimle doktora derecem aldım. 1993-2007 yılları arasında Ankara Üniversitesi ile Bilkent Üniversitesi'nde tam ve yarım zamanlı akademisyen, Çevre ve Orman Bakanlığı'nda mühendis olarak görev yaptım. 2007 yılından bu yana da Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü'nde öğretim üyesiyim. Aynı zamanda Gelecek Turizmde-Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu Çalışma Grubu'nun üyesiyim.

Çalışma konularınız arasında nasıl başlıklar var?

Daha çok çevre yönetimi, sürdürülebilir turizm, doğa koruma, kırsal alanlarda sürdürülebilir kalkınma, korunan alanlarda turizm ve kadınlar başlıklı çalışma konularını oluşturuyor.

bakımından yüzde 3'lük artışla yer aldığı bölgenin ortalaması üzerinde bir ilerleme kaydetmiş durumda. Elbette bu rapor, uluslararası seyahatleri baz almakta ve Türkiye'de yerli turistlere yönelik bir değerlendirmeyi içermiyor. Son yıllarda, özellikle 2008 ekonomik krizi sonrasında tüm dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de kısa mesafelere seyahatlerin ve kültür turlarının tercih edildiğini ve iç turizmde de hareketlenme yaşandığını düşünürsek Türkiye'nin turizm potansiyeline yönelik değerlendirmelerin çok yönlü bir bakış açısıyla ele alınması gerekiyor.

Gelişmekte olan her destinasyonda olduğu gibi Türkiye'de de turizmin sürdürülebilir olması, yani ekonomik yönü kadar sosyal ve çevresel boyutlarını da önemseyen bir yaklaşımla düşünülmesi kaçınılmaz. Bunu çok basit bir ifadeyle aktarmak gerekirse Türkiye'nin turizm kaynaklarının yalnızca ekonomik kalkınmaya olan etkisi düşünülerek değil, koruma öncelikli, uzun vadeli yaklaşımlar içinde ve gelecek nesillere aktarılacak şekilde yönetilmesi, bu süreçte yerel halkın da dahil olduğu tüm ilgi gruplarının katılımının sağlanması ve toplumda her düzeyde koruma bilincinin yaygınlaştırılması olarak özetlenebilir sürdürülebilir turizm.

YANLIŞ İNANISLAR

Turizmin sürdürülebilir olması için kaynak koruma, yerele olan katkı, yerel sahiplenme, paydaşlar arası işbirliği ve koordinasyon, eğitim ve bilinçlendirme olan katkılar önemsenmeli. Çünkü yalnızca ekonomik faydaların önemsenmediği kalkınma süreçlerinde turizm için cazibe unsurları olan doğal, tarihi ve kültürel kaynakların tehdit altında kalması, zarar görmesi ve süreç içinde yok olmaya mahkum olması kaçınılmaz olur. Bu durumda da Türkiye için turizmden söz etmek mümkün olmaz.

Bu noktada belki en önemli konulardan biri, ekoturizm, kültür turizmi ve doğa turizmi benzeri yerele saygılı ve çevreci yaklaşımlarla ele alınan turizm türlerinin ne şekilde yönetilirse yönetilsinler hiçbir zaman kaynaklar üzerinde olumsuz etki yaratmayacağı yönündeki yanlış inanıştır. Uygulanan hangi turizm türü olursa olsun sürdürülebilir bir yaklaşımla ele alınmadığı

anda hepsi birer canavara dönüşebilir. Bu nedenle koruma ve kullanım arasındaki o çok hassas dengeyi asla akıldan çıkarmamak ve planlamada olduğu kadar uygulamada, izleme ve değerlendirme aşamalarında da sürdürülebilirliğe dikkat etmek gerekir.

TARTIŞMALAR BAŞLADI

Türkiye sürdürülebilir turizmin önemini, kitle turizmi nedeniyle oluşan etkiler sonucunda daha iyi anladı. Bugün halen Türkiye'ye gelen turistlerin yarısından fazlası, yaz aylarında ve "deniz-güneş-kum" nedeniyle seyahat ediyor. Kıyılarımızın yoğunluğunda kitle turizmi yapıyor. Kitle turizminin doğal değerler üzerinde yarattığı tahribatın yanı sıra turizmin gerçekleştirdiği yöre halkı için de pek çok olumsuz etkiyi beraberinde getirdiği bir gerçek. Kitle turizmi anlayışı nedeniyle ülkemiz çoğunlukla konakladıkları otelden dışarı çıkmayan, ziyaret ettikleri yöredeki yerel topluluk ve kültürel yaşantısı hakkında ilgili olmayan, daha az eğitilmiş ve daha düşük gelir seviyesine sahip turistlere hizmet eder durumda. Ayrıca kitle turizminin kısa vadeli ve ekonomik kâr odaklı bir yaklaşım içinde ele alınması, turistlere sunulan hizmetin kalitesinde de azalmaya neden olabiliyor.

Her şeyden önce bugün turist varışları bakımından 6'ncı sıraya yükselen Türkiye'nin turizmde elde edilen gelirler bakımından neden ilk 10 ülke arasında yer almadığı masaya yatırılmalı. Evet, ekonomik kalkınma ama bunun yerele katkısı nedir? Yerel istihdam ve yerel kaynak açısından aynı katkısı sağladığı söylenebilir mi? En önemlisi de bu şekildeki bir turizm anlayışı sahip olduğumuz turizm kaynakları üzerinde ne derece yoğun bir baskı yaratıyor?

PLANLAR HAZIR

Bu soruların cevabı Türkiye'de nedeyse son 10 yıldır daha yoğun aranıyor. Buna bağlı olarak da sürdürülebilir turizm yaklaşımının benimsenmesi gerektiği, ortaya konan birçok rapor ve çalışmada önemle vurgulanıyor. On yıl kadar önce ortaya konan Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Eylem Planı 2013'te de sürdürülebilir turizme yer veriliyor. Geçen yıl ortaya konan TÜSİAD Sürdürülebilir Turizm Raporu'nda

"Kadınlar oldukça aktif"

BAŞARILI BİR ÖRNEK Türkiye'nin bu alandaki potansiyelini çok önemsiyor.

Türkiye'de de elbette kırsal turizme kadınların dahil edildiği ve bu sayede yerelliğin ve özgünlüğün ön plana çıkarıldığı başarılı örnekler var. Mesela Kastamonu Azdavay ilçesine bağlı Zümrüt Köyü. Türkiye'nin ilk, Avrupa'nın ise PAN Parks (Avrupa'daki Korunan Alanlar Ağı) sertifikalı 13'üncü korunan alanı olan Bartın-Kastamonu Küre Dağları Millî Parkı yakınında yer alıyor. Köydeki ekoturizm faaliyetleri kapsamında turistlere yerel ürün ve hizmetler sunuluyor ve konaklama imkanı sağlanıyor. Bu sayede, turistlerle yöre insanı bir araya geliyor, karşılıklı iletişim sağlanıyor ve yörede toplumsal ve ekonomik fayda elde ediliyor.

İLOİ ÇEKİYORLAR Ayrıca millî parkın kaynak değerlerinin korunmasına da yardımcı olunuyor. Yöreye özgü kıyafetlerini halen günlük hayatlarında giymekte olan kadınlar, kıyafetleri ve iletişim becerileriyle oldukça ilgi çekiyorlar Zümrüt Köyü'nde. Buradaki uygulamada, turistlerin ödemelerini evin kadınına yapmaları teşvik ediliyor. Kadınlar özetle Zümrüt Köyü'ndeki ekoturizm çalışmalarında oldukça aktif rolde ve başarılılar. Söz konusu başarılı kırsal turizm uygulamalarını Türkiye'nin farklı bölgelerinde de gözlemlemek ve örnekleri artırmak mümkün. Buğday Demeği tarafından yürütülen Tatuta (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) Projesi de başarılı uygulamalara sahip bana göre.

da bu yıl onaylanan 2014-2018 dönemi Onuncu Kalkınma Planı'nda da sürdürülebilir turizm ön plana çıkıyor. Bu örnekleri artırmak mümkün. Türkiye'deki bölgesel kalkınma ajansları da bulundukları bölgeler için sürdürülebilir turizm eylem planları hazırlıyor. Bu aşamada Türkiye için önemli olan ise uygulamalara da sürdürülebilirliği yansıtabilmek ve bu konudaki başarılı örnekleri artırmak. Bu nedenle sürdürülebilirlik, yerellik, özgünlük, katılımcılık, kaynak koruma gibi konulardaki örnek çalışmaların ve deneyimlerin paylaşımı şart.

KİLİT ROL

Turizmin sürdürülebilirliğin sağlanması, yerel halkın da dahil olduğu tüm paydaşların desteğiyle mümkün olabilecek bir konu. Yerel halkın içinde ise kadınlar, kilit role sahip olabiliyor. Ülkemizde nüfusun yarısını oluşturan kadınlar, pek çok alanda işgücüne katkı sağlıyor. Örneğin kırsal alanda kadınları tarım alanında, yöresel yemek sunan yiyecek-içecek işletmelerinde, el sanatları atölyelerinde veya pansiyonculuk, balıkçılık yaparken görmek mümkün. Kadınların sahip oldukları girişimci özellikleri, onların yeniliklere kolaylıkla adapte olabilmelerini sağlıyor. Üstelik kendi aralarında da daha iyi organize olabiliyorlar.

Özetle kadınlar, kırsalda da, kentsele alanda da, iş hayatında da, aile içinde de çok önemli görevler üstleniyor. Örneğin kadınların aile içinde çocuk yetiştirme konusundaki rollerini düşünelim. Çoğu zaman kırsalda yaptığımız çalışmalarda aile içindeki kadına ulaşmak, ailenin tamamına ulaşmak anlamına gelebiliyor. Kaynak korumanın ve sürdürülebilirliğin önemi, enerji ve su tasarrufu, atık yönetimi gibi pek çok konuda kadınların eğitimi ve bilinçlendirilmesi kadar yöresel mutfağın, yerel el sanatlarının ve geleneklerinin yaşatılması anlamında da kadınlarla her zaman iletişim içinde olunmalı. Toplum içindeki rol modellerin diğer kadınlara örnek olmaları için deneyimleri paylaşılmalı. Özellikle de Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik başarılı çalışmalar mümkün olduğunca yaygınlaştırılmalı.

EKONOMİK GELİŞİM ÖNEMLİ

Beni çok etkileyen konulardan biri, kadının ekonomik anlamda kazanç elde etme isteğinin arkasında her zaman aile bütçesine katkıya yönelik önceliklerin olmasıdır. Kazandıklarını kızının çeyizini hazırlamak, evlatlarının eğitimini karşılamak gibi amaçları vardır kadınların. Mesela Gıda, Tarım ve Köyşeri Bakanlığı tarafından yapılan Kırsal-

Umut veren örnekler

ÖNEMLİ BİR ETKEN Yerellik, yerel halkla bir arada olmak ve haliyle kadınların daha yoğun istihdam edildiği ve üretime katıldıkları mekanlarda bulunmak, günümüzde uluslararası toplantıların veya ulusal toplantıların yerleri belirlenirken dahi önemli bir etmen olabiliyor. Hemen aklıma gelen birkaç örneği paylaşayım...

ÇALIŞTAY VE KADIN Romanya'da bu yıl "Kültür ve Çevre: Sürdürülebilir Turizm İçin Yeni Yaklaşımlar" konulu bir çalıştaya katıldım. Konakladığımız yer ve sunulan yiyecekler kadar her şey özenle seçilmişti. Kadınlar ev yemekleri yapıyor, kat hizmetleri, yiyecek servisi gibi çeşitli işlerde görev alıyordu. Hatta konakladığımız yerin altında bir de dükkan vardı ve neredeyse tamamı yerel ürünlerin satışını yapıyordu, üreten de satan da kadınlardı. O kadar çok talep vardı ki dükkanın yer alan ürünlere, insanların ne derece verilen hizmetlerden ve sunulan ürünlerden memnun oldukları rahatlıkla algılanabiliyordu.

ORGANİZE OLMUŞLARDI Yaklaşık 10 yıl kadar önce gittiğim Ürdün'deki Dana Biyosfer Rezerv Alanı'ndaki gümüş ve doğal taş işçiliğine yönelik atölyede ve yerel meyvelerden reçellerin üretildiği birimde de kadınlar çalışıyordu. Kendi aralarında da çok iyi organize olmuşlardı.

da Kadın Çalıştayları'nda bilim komitesi üyesi idim. Çalıştaylara katılan kadınlar şunları dile getiriyorlardı: 'Biz de kendi kazandıklarımızla torunlarımıza bayram harçlığı vermek istiyoruz' veya 'Eşimle iş hayatında yan yana olmayı istiyoruz. Onu geçmek değil, birbirimize destek olmak tek gayemiz.' İşte bu derece güzel düşüncelere sahip olan kadınların sosyo-ekonomik gelişimi her zaman önemsenmeli.

Sürdürülebilir turizm, kırsalda toplumun ekonomik yapısıyla kolayca bütünleşebilen, küçük ölçekli girişimlerin ön planda olduğu bir gelişim oluşturuyor. Bu anlamda kadınlar, adeta yerel konukseverliğin simgesi oluyor, yöresel ürünlerin turistik pazara sunulmasına aktif katkı sağlıyorlar. Yöresel mutfak, yöresel el

sanatları, yerel konaklama üniteleri gibi pek çok yerde kadınların istihdamı ve bu anlamda sosyo-ekonomik bakımdan gelişimleri mümkün olabiliyor.

ÖNEMİ ANLAŞILDI

Ben sürdürülebilir turizm konusunun öneminin tüm dünya genelinde her geçen gün daha çok anlaşıldığını düşünüyorum. Diğer yandan bu konudaki tüm söylem ve ifadelerin ne derece başarılı bir şekilde uygulanabildiğini, ancak gelecek nesiller objektif bir bakış açısıyla görebilecek. Umarım biz bu sınavı başarıyla atlatan bir turizm ülkesi olmayı başarabiliriz. Bu süreçte her konuda olduğu gibi sürdürülebilir turizmin doğru anlaşılabilirliği ve uygulamaya aktarımıyla kaynak korumanın öneminin kavranabilmesi adına da eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarına toplumumuzun her kesiminde ve her düzeyde önem verilmesi şart.

Turizm iyi yönetilirse buradan elde edilen gelirler kaynak korumaya da aktarılabilir ve toplumun koruma konusundaki desteği artırılabilir. Bana göre elde edilecek bu fayda, uzun dönemde turizmin sağlayacağı ekonomik faydanın yanında çok daha anlamlı ve asla göz ardı edilmemesi gereken bir önceliklik.

Eğitim

“Mezunlarımızın iş potansiyeli yüksek”

Sürdürülebilir turizm yaklaşımı, akademik çalışmalara da yansımış durumda. Türkiye’de Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü’nde Sürdürülebilir Turizm Yönetimi yüksek lisans programının başlatılması da bunun bir göstergesi. Programı hayata geçiren isimlerden Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Bengi Ertuna, Türkiye’deki turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik yaklaşımıyla ele alınması gerektiğini söylüyor. Bu konuda önümüzdeki dönemde bir insan gücü ihtiyacı olacağını öngörüyor ve “Bu önemli ihtiyaca cevap vermek amacıyla bu programı açtık” diye konuşuyor.

Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü Türkiye’de ilk kez sürdürülebilir turizm konusunda bir çalışma başlattı. Üniversite bünyesinde Sürdürülebilir Turizm Yönetimi yüksek lisans programı açıldı. Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Bengi Ertuna, amaçlarının ileride bu alanda ortaya çıkacak insan gücü ihtiyacını karşılamak olduğunu söylüyor. Günümüzde şirketlerin sürdürülebilir turizm yaklaşımıyla hareket etmelerinin önemine değiniyor ve “Yine de bu konuda yapılan çalışmalar sınırlı” diye konuşuyor.

Bengi Ertuna’yla Türkiye’deki sürdürülebilir turizm yaklaşımının gelişimini, bu konuda gelecekte neler yapılacağını ve Boğaziçi Üniversitesi bünyesindeki sürdürülebilir turizm çalışmalarını konuştuk:

Kısaca kendinizden ve görevinizden bahsedermisiniz?

Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü’nde öğretim üyesiyim ve bölüm başkanı olarak görev yapmaktayım.

Türkiye’nin turizm potansiyelini değerlendirir misiniz?

Turizm, Türkiye’nin diğer ülkelere göre doğal üstünlüklerinin olduğu sektörlerinden biri. Türkiye, doğal kaynakları, tarihi ve kültürel mirası, coğrafi konumu gibi turizmde rekabet gücünü artıracak unsurlara sahip. Turizmin ekonomi içindeki payı da giderek artıyor. Buna rağmen Türkiye, turizmdeki potansiyelini tam olarak değerlendiremiyor. Dünya Turizm Örgütü’nün 2012 yılı sonuçlarına ilişkin raporunda, en çok ziyaretçi gelen ülkeler arasında altıncı sırada olan Türkiye, turizmden elde edilen gelirler açısından 13’üncü sırada yer alıyor.

Sürdürülebilir turizm ve ekoturizm kavramları nasıl ortaya çıktı?

Sürdürülebilirlik, ekonomik kalkınma sürecinde dünyanın karşılaştığı zor ve sistemden kaynaklanan problemlerin çözümü için önerilen ve büyük oranda kabul gören yeni bir yaklaşım. Bu yaklaşımın temel hedefi, üretim ve tüketim süreçlerinin şekillendirilmesinde kul-

lanma ve koruma dengesinin gözetilmesi olarak özetlenebilir. Turizm, teknoloji ve iletişim alanındaki gelişmeler paralelinde, son 60 yıl içinde dünyada büyük ve hızla büyüyen sektörlerden biri haline geldi. İstihdam ve iş yaratma potansiyeli, ekonomik büyümeye ve diğer sektörlerle katkısı, altyapının iyileşmesine etkisi nedenleriyle hem gelişmiş hem gelişmekte olan ülkeler, turizm sektörünü ve yatırımlarını destekledi. Ancak turizmin olumlu etkilerinin yanı sıra doğal çevre, sosyal doku, kültürel varlıklar gibi kaynaklar üzerindeki olumsuz etkileri sürdürülebilir turizm yaklaşımını gerekli kılmış durumda. Turizmin, ancak sürdürülebilirlik yaklaşımıyla planlandığı ve yönetildiği durumda uzun dönemde varlığını sürdürebileceği görüşü ağırlık kazanmaya başladı. Bu doğrultuda, Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü 2005 yılında yayımladığı bir bildirmede bu görüşü destekledi ve sürdürülebilir turizm prensiplerinin ve uygulamalarının ulusal kalkınma planlarında benimsenmesini ve turizmin plan-

lama ve yönetiminde tüm paydaşların eşit ve adil bir şekilde katılımını teşvik etmeye başladı.

Ayrıca Avrupa Birliği politika ve desteklerinde de sürdürülebilirlik yaklaşımı ortaya çıktı. Bu çerçevede hem kamu sektörü hem özel sektör açısından sürdürülebilir turizm yaklaşımı gündeme gelmiş oldu. Uluslararası kuruluşlarla birlikte özellikle çevre konusunda çalışan sivil toplum kuruluşlarının ve bu yönde oluşan kamuoyunun da sürdürülebilir turizm kavramının yerleşmesine etkisi oldu.

Sürdürülebilir turizm anlayışına hizmet eden turizm türlerinden bahseder misiniz?

Her turizm türünün sürdürülebilirlik prensipleri doğrultusunda yapılandırılması mümkün. Ancak, sürdürülebilir turizm anlayışı günlük kullanımda alternatif turizm, ekoturizm, kırsal turizm gibi türlerle birlikte daha çok anılıyor. Bunun yanında, bu turizm türlerinin de sürdürülebilirlik niteliği kendi özlereinden kaynaklanmıyor, yani sürdürülebilir olmaları ancak sürdürülebilirlik anlayışıyla planlanmalarına ve yürütülmesine bağlı.

Sürdürülebilir turizm Türkiye’de neden gerek görüldü?

Türkiye’de turizmin planlı bir şekilde gelişimi ve önemli bir sektör haline gelmesi 1980’li yılların başına denk geliyor. Bu yıllarda turizm bir kalkınma aracı olarak benimsendi. Uygulanan politikalar sonucu kitle turizmine dayalı bir turizm sektörü oluştu. Kitle turizminde doğal kaynaklara dayanan standart güneş-deniz-kum paketi satıldı. Dolayısıyla ürün farklılaştırılmadı ve yoğun fiyat rekabeti yaşandı. Devlet teşvikleriyle çevrenin önemli ölçüde zarar görmesi pahasına yaratılan kapasite çok düşük fiyatla satıldı. Sonuçta bu durum, ülkenin turizmdeki potansiyelinin ortaya çıkarılmasını, dünya turizminden daha büyük bir pay almasını engelledi. Bunun yanı sıra kendine yeten şekilde tasarlanan tatil köylerinde kalan turistlerin yerel ekonomiye katkısı ve yerel halkla etkileşimi de sınırlı kaldı. Kitle turizmi nedeniyle yaşanan olumsuzluklarla birlikte uluslararası kuruluşların teşviki, turizm gelişimine yön veren temel plan ve politikalarda sürdürülebilir turizm yaklaşımın benimsenmesini gerektirdi.

“Türkiye için önemli girişim”

Gelecek Turizmde Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu’nu duydunuz mu? Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Evet, duydum ve takip ediyorum. Gelecek Turizmde Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu, Türkiye açısından çok önemli bir girişim. Bu girişim, hem turizmi şekillendiren bakanlığın, sürdürülebilir kalkınmanın öncüsü uluslararası bir kurumun ve özel sektörün katılımını içermesi açısından önemli. Bu fon tarafından desteklenecek projelerin örnek oluşturacak olması da sürdürülebilir turizmin yaygınlaşmasına katkı yapma potansiyeli taşıyor.

İlk sürdürülebilirlik çalışmalarıyla Türkiye ne zaman tanıştı?

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın hazırladığı Türkiye Turizm Stratejisi (2023) ve Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı (2007-2013) gibi ülkemizdeki turizm gelişime yön veren temel planlar vasıtasıyla sürdürülebilirlik yaklaşımıyla tanışıldı diyebiliriz. Ayrıca uluslararası piyasalarda bilinçli turizm hareketinin yaygınlaşması ve yabancı, çok uluslu turizm şirketlerinin taleplerinin oluşumunda bu hareketin etkili olmaya başlaması da Türkiye'de sürdürülebilir turizmin gelişmeye başlamasında etkili oldu.

Sürdürülebilir turizm yaklaşımı toptan bir zihniyet değişimi içerdiğinden, küle turizmin yerini alması zaman içinde gerçekleşebilir. Bu değişimin gerçekleşmesiyle turizmden elde edilen gelirlerin çeşitlenmesi ve artması; yaratılan gelirlerin yerel ekonomiye daha çok katkı sağlaması, ilgili paydaşlar arasında daha adil bir biçimde paylaşılması; yaratılan olanaklarının yerel halk için daha fazla istihdam sağlaması; turistler ile yerel halk arasındaki etkileşimin artması; yerel kültür, sosyal dokuyla birlikte çevrenin ve biyolojik çeşitliliğinin daha iyi

Türkiye'deki örnek uygulamalar

SINIRLI SAYIDA Türkiye'de sürdürülebilir turizm uygulamalarına sektörün konaklama, ulaşım, yiyecek-içecek gibi farklı alanlarında faaliyet gösteren turizm şirketlerinde rastlamak mümkün. Şimdilik sınırlı sayıda da olsa turizm şirketleri sürdürülebilirlik yaklaşımını iş süreçlerine entegre etme çabası içinde.

RAPORLAR YAYINLANIYOR Özellikle çok uluslu, yabancı şirketler bu uygulamalarını sürdürülebilirlik raporlarıyla yayınlıyor. Ayrıca, turizm işletmeleri bu uygulamalarını farklı sertifikasyon süreçleri sonucu belgelediriyor. Ancak işletmelerin, sürdürülebilirliği bütüncül bir yaklaşım olarak benimsemek yerine, daha çok maliyetleri azaltıcı etkisi olan veya müşteriler açısından önemli olan uygulamalar üzerine yoğunlaşmayı tercih ettiği görülüyor.

YAYGIN DEĞİL Destinasyon bazında uygulamalara daha çok kamuya, uluslararası örgütlere ve sivil toplum örgütlerine ait projelerde rastlıyoruz. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), Avrupa Birliği programlarına ait projeler sürdürülebilir turizmi destekleyici uygulamalar içeriyor. Ancak bu uygulamalar da sınırlı ve henüz yaygınlık kazanmış durumda değil.

korunması gibi ekonomik ve çevresel avantajların oluşması mümkün.

Türkiye'de sürdürülebilir turizm uygulamaları yerel halkın sosyo-ekonomik gelişimine etki ediyor mu?

Sürdürülebilir turizm uygulamaları yerel halkla mesleki eğitim, iş imkanları ve istihdam konusunda katkıda bulu-

nuyor. Kadın emeğinin değerlendirilmesi, kadın girişimciliğinin desteklenmesi gibi amaçlarla yürütülen projeler, istihdamda fırsat eşitliğinin sağlanmasına destek veriyor. Ayrıca, sürdürülebilir turizm konusunda farkındalık yaratmaya yönelik eğitimlerle halkın kültürel ve tarihi miras konusundaki bilinci artıyor. Yerel halkın turistlerle etkileşimi sonucu oluşan kültürel farklılıklara ait farkındalık da bu gelişimin bir parçası.

Sürdürülebilir Turizm Yönetim Programı'nı biraz anlatır mısınız? Böyle bir program açma fikri nereden çıktı?

Sürdürülebilir turizm yaklaşımının yaygınlık kazanmasıyla bu konu dünyada önemli bir akademik çalışma alanı olarak ortaya çıkmaya başladı. Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü öğretim üyeleri olarak yürüttüğümüz projeler, yaptığımız araştırmalar ve düzenlediğimiz akademik etkinlikler sürdürülebilir turizm konusunda bir birikim elde etmemizi sağladı. Bu bilgi birikiminiz yanı sıra küresel eğilimler doğrultusunda ülkemizde yer alan turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik yaklaşımıyla ele alınmasının gerektiğini düşünüyoruz.

Ülkemizde bu konuda akademik eğitim imkanlarının eksik olduğunu ve turizmin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda gelişebilmesi için insan gücü ihtiyacı doğacağını öngördük. Bölümümüzdeki bilgi birikimine dayanarak ve öngördüğümüz bu önemli ihtiyaca

cevap vermek amacıyla Sürdürülebilir Turizm Yönetimi yüksek lisans programını açtık. Bu program, Türkiye'de sürdürülebilirlik konusuna odaklanan ilk ve öncü bir program.

Programa gösterilen ilgiden memnun musunuz? Öğrenci profiliniz nasıl?

Sektörün mevcut durumu ve programımızın misyonu göz önüne alındığında programa gösterilen ilgiden memnunuz. Kontenjanımız 10 kişi. Öğrenci profilimiz lisans eğitimi hem turizm alanında hem başka alanlarda yapmış öğrencilerden oluşuyor. Turizm eğitimi dışından gelen öğrencilerimiz arasında lisans eğitimi çeviribilim, felsefe, mühendislik gibi çok farklı alanlarda yapmış kişiler mevcut. Ayrıca kamuda çalışan ve aynı zamanda bu programa aktif katılan öğrencilerimiz de var.

Ne tür çalışmalar yapıyorsunuz? Sektörle işbirliğiniz var mı?

Sürdürülebilir turizm alanında uluslararası konferanslar düzenliyoruz. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) Bilgi Ağı'na (Knowledge Network) üyeyiz ve bu çerçevede faaliyetlerine katılıyoruz. Yabancı üniversitelerle karşılıklı anlaşmalarımız çerçevesinde sürdürülebilir turizm alanında projeler gerçekleştiriyoruz. Türkiye'de yerel planlama ve uygulama-

nın önemli kurumlarından biri olan kalkınma ajansları ile yürüttüğümüz çalışmalar var. Örneğin, Trakya Kalkınma Ajansı için sürdürülebilirlik yaklaşımı çerçevesinde turizm için stratejik plan oluşturduk.

Sektörle işbirliğine önem veriyoruz. TÜSİAD Turizm Komitesi'yle birlikte sektörün ve akademisyenlerin katılımıyla sürdürülebilir turizm konusunda çalıştay düzenledik. TÜRSAB ile İstanbul'daki otellerin uygulamalarıyla ilgili araştırma projesi yürütüyoruz. Turizm yatırımlarının kredi değerlendirme aşamasında kullanılabilecek sürdürülebilirlik kistaları konusunda çalışıyoruz.

Sürdürülebilir Turizm Programı'ndan mezun olan kişi ne hangi iş kollarında çalışabilir?

Mezunlarımız hem akademik kariyer yapabilir hem de turizm sektörünün farklı alanlarında çalışabilir. Kamuda turizme ilişkin plan ve politikaların belirlendiği kurumları, özel sektörde sürdürülebilirlik uygulamalarını benimseyen turizm şirketlerini, turizm işletmelerinin sürdürülebilirlik sertifikasyonu konusunda çalışan kurumları, sürdürülebilir turizme destek veren sivil toplum kuruluşlarını mezunlarımızın çalışabileceği potansiyel iş kolları olarak görüyoruz.

“Belirsizlikler önemli sorun”

DEĞİŞİM ZAMANA BAĞLI

Sürdürülebilir turizm, turizm sektörünün geleceğini garanti altına alabilecek çok önemli bir yaklaşımdır. Ancak bu yaklaşımın nasıl hayata geçirileceği ve yaygınlık kazandırılabilmesi konusunda belirsizlikler mevcut. Bir zihniyet değişimi içerdiğinden de yerleşmesi zamana bağlı.

FARKLI PAYDAŞLAR VAR Turizm faaliyeti, yerel halk, turistler, yerel yönetim, yabancı ve yerel turizm şirketleri gibi amaçları ve çıkarları çok farklı olan paydaşların katılımını içeriyor. Ayrıca, bu paydaşlar arasında sürdürülebilirlik yaklaşımının turizm faaliyetlerine sınırlamalar getirdiği ve maliyetleri artırdığı görüşünde olanlar da var.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN GELECEĞİ

Sürdürülebilir turizmin geleceği katılımcı yönetim mekanizmaları ve politikalarıyla desteklenmesine; kurumsal altyapının kurulmasına bağlı gibi duruyor.

Örnek Proje

“Projemiz köy için dönüm noktası oldu”

Nagihan Dülger, Nilüfer Misi Köyü Kadınları Kültür ve Dayanışma Derneği'nin başkanı. Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'nu almaya hak kazanan %100 Misia isimli projenin yaratıcılarından. Dülger, projeye katılmaya karar vermelerinin Misi Köyü için bir dönüm noktası olduğunu söylüyor. Projeye amaçlarının Misi kültürünü gelecek nesillere devretmek olduğunu belirtiyor ve “Gelecek Turizmde projesi sayesinde bunu gerçekleştirmek için önemli bir fırsat yakaladık” diye konuşuyor.

...

Gelecek Turizmde kapsamında başlatılan Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu, turizme destek verme hedefiyle yaratıldı. Projeye başvuru sayısı bir hayli fazla, 252 proje arasından 3 proje, fonu kazanma hakkı elde etmiş durumda.

Fonu kazanan projeler arasında Nilüfer Misi Köyü Kadınları Kültür ve Dayanışma Derneği'nin %100 Misia projesi de var. Derneğin başkanı Nagihan Dülger, projenin Misi Köyü için bir dönüm noktası olduğunu söylüyor. Sürdürülebilir Turizm ve Proje Geliştirme Atölyesi'ne katılmalarının ise çalışmaları için önemli bir milat olduğuna dikkat çekiyor ve ekliyor:

“Finale kaldığımızda öğrendiklerimiz sadece bizim için değil, derneğimizin de üyesi olduğu Üreten Kadın Kuruluşları Platformu üyesi olan diğer köy dernekleri için de çok aydınlatıcı oldu. Hepsi fon arayışına girdi bile.”

Nagihan Dülger'le %100 Misia projesini, bu projeye neler amaçladıklarını ve sürdürülebilir turizm kapsamında yaptıkları çalışmalarını konuştuk:

Kısaca kendinizden, görevinizden ve kuruluşunuzdan bahsedermisiniz?

2010 yılında kurulmasından bugüne Nilüfer Misi Köyü Kadınları Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin başkanlığını yürütüyorum. Doğma büyüme Misi'liyim. Projeye yaşatmayı amaçladığımız böcek evlerinden birinde doğdum, bir diğerinde evlendim.

Köyümüzün mahalleleşmesiyle zarar görmeye başlayan geleneksel Misi kültürünü korumak ve köy kadınlarının el emeklerini değerlendirmek için kurduğumuz dernekle Nilüfer Belediyesi'nin Misi Yerel Lezzetler Şenliğini düzenlemesine destek verdik. Sivas Anadolu Ateşi Yemek Yarışması'nda Bursa'yı temsilen birincilik kazandık. Amacımız Misi kültürünü gelecek nesillere devredebilmek.

Projenizden bahsedermisiniz?

Projemiz köyümüzde kaybolan ipek-

böcekçiliğini yeniden canlandırmak amacını taşıyor. Bunu yaparken de kadınların istihdam edilebilirliğini artırma-ya hedefliyoruz. Misi Köyü'nde süregelen turizm faaliyetlerinin, yörenin tarihsel geçim kaynağı olan ipekböcekçiliğini merkeze alarak bir kültürel turizm kü-

mesi çerçevesinde kurumsallaştırılmasına yardımcı olmak istiyoruz.

Proje faaliyetlerimiz arasında tescilli Misi evi olan Koza Evi'nde açılacak restoranın kadınlar tarafından işletilmesi var. Yine bir Misi Evi olan İpek Evi'nde ipekböcekçiliği üzerine atölyelerin ve mağazanın açılması ve kadınlar tarafından işletilmesi de faaliyetlerimiz arasında yer alıyor. İpek Evi'nde kadınlar tarafından üretilen ürünlerin markalaştırma çalışmalarıyla birlikte pazarlama ve satışını gerçekleştirmeyi de hedefliyoruz.

Gelecek Turizmde projenizi nasıl duyundunuz? Neden başvurmak istediniz?

Gelecek Turizmde projesinden, proje ortağımız Nilüfer Belediyesi'nin yönlendirmesiyle haberdar olduk. Misi'deki tarihi dokunun korunması için önemli çalışmalar gerçekleştiren Nilüfer Belediyesi, özellikle sosyal yardım işleri müdürü Gül Günaydın, Gelecek Turizmde projesinden faydalanmamızı doğrultusunda bizi teşvik etti ve önemli bir fırsat yakalamamızı sağladı.

Proje rehberini inceleyene dek sürdürülebilir turizmle ilgili teknik bir bil-

gimiz yoktu. Ancak teknik olarak ifade edememek de Misi Köyü için en doğru turizm şeklinin bu olduğunu biliyorduk. Projeyi yazmaya karar vermemiz Misi Köyü için bir dönüm noktası oldu. Finale kaldığımızda katıldığımız atölye çalışması ise tam bir milat. Öğrendiklerimiz sadece bizim için değil, derneğimizin de üyesi olduğu "Üreten Kadın Kuruluşları Platformu" üyesi olan diğer köy dernekleri için de çok aydınlatıcı oldu. Hepsini fon arayışlarına girdi bile. Umarız Misi iyi bir örnek oluşturmayı başarabilir.

Çevrenizde sürdürülebilir turizm kapsamında yürütülen bir çalışma var mı?

Bursa, doğal güzellikleri ve kültürel mirasıyla turizm açısından önemli bir destinasyon. Son yıllarda tarihi özelliklerinin ön plana çıkarılması için pek çok çalışma yapılıyor. Uludağ'ın yeniden yapılandırılması ve termal turizm ise yine gündemdeki konulardan. Bunlar elbette idari düzeydeki turizm çalışmaları. Yerel katılımı sürdürülebilir turizm için şart olarak kabul ettiğimize göre sürdürülebilir turizm konusunda büyük bir soru işareti var diye düşünüyoruz. Misi'nin, yerel halk tarafından oluşturulacak

ve sürdürülecek turizm vizyonu ile güzel bir örnek teşkil edeceğine inanıyoruz.

Projeniz nasıl ortaya çıktı? Projenizle ilgili özet bir bilgi verebilir misiniz?

Projemizin ana fikri hep oradaydı zaten: Tarihten bugüne Misi. Ancak geçtiğimiz 10 yılda tarihi geçim kaynakları olan ipekböcekçiliğinin rekabete yenilmesi, şarapçılığın bağların yapılaşmaya kurban gitmesiyle sona ermesi Misi'nin tarihi dokusunu yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına sebep oldu. Neyse ki tarihi Misi evleri, bu zengin geçmişin bir hatırası olarak ayakta kalmayı başardı. Misi Köyü'nün geçmişten gelen güçlü yönlerini

ön plana çıkarıp muadil destinasyonlardan farklılaştırmayı hedefleyen “%100 Misi” projesimiz, bu misyonu içerisinde köyün turizm döngüsündeki değer zincirinin tamamını kurumsallaştırmak suretiyle tüm aktörlerin kazanç sağlayacağı bir model yaratmak isteğiyle ortaya çıktı. Ziyaretçilere tam bir köy deneyimi yaşatmayı amaçlayan model, Misi’nin tarihsel geçim kaynağı olan ipekböcekçiliği ve ipek üretimini merkeze oturtuyor. Projeyle hedeflenen kütlenin sahip olduğu sofistike gereksinimler göz önüne alınarak planlanan eğitimlerle, Misi halkının kültürel değerlerinin bozulmadan turistik arza dönüştürmesini amaçlıyoruz.

Tüm bu çalışmalarındaki nihai hedef, Misi halkını bu kültürel turizm kümesinin stratejik planlamasını yapar ve uygun hale getirerek projenin sürdürülebilirliğinin sağlanması.

Projenizle nasıl bir fayda sağlayacağımıza inanıyorsunuz?

Projemizle öncelikle doğduğumuz bu güzel yeri, annelerimizden büyükannelerimizden devraldığımız şekliyle koruyabileceğimize inanıyoruz. Değerlerimizi, güzelliklerimizi yitirmeden gelecek konuklara Misi’nin ruhunu yaşatmayı hedefliyoruz. Bunları yaparken kadınlarımız başta olmak üzere tüm yerel halkın hem ekonomik hem de sosyal açıdan gelişmesini sağlayacağımıza inanıyoruz.

Projeniz kapsamında sürdürülebilir turizm faaliyetlerinizin yerel halkın ve özellikle kadınların sosyo-ekonomik gelişimine nasıl fayda sağlayacağını düşünüyorsunuz pek?

Projemiz kapsamındaki üretim ve hizmet faaliyetleri elbette kadınlar başta olmak üzere tüm hanelere ekonomik fayda sağlayacak. Ancak daha da önemlisi projemiz dahilindeki temel işletme, muhasebe eğitimleriyle kadınlarımıza iş planı yapma becerileri kazandırarak kendi iş kararlarını verebilme yetkinliği sağlamış olacağız. Projemiz bu yönüyle, el becerisini değerlendirme projelerinin bir adım önüne geçmeyi hedefliyor.

Gelecek Turizmde projesi sadece bir fon kaynağı değil, gerçek bir turizm okulu. Atölye çalışmasında verilen eğitimler ve katılan diğer finalistlerle paylaştığımız deneyimler hiçbir fonla ölçülemeyecek kaymette. Türkiye’nin renklerini yaşattığı için Gelecek Turizmde projesine minnettarız.

34 SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM EYLÜL 2013

Misi’nin turizm potansiyeli

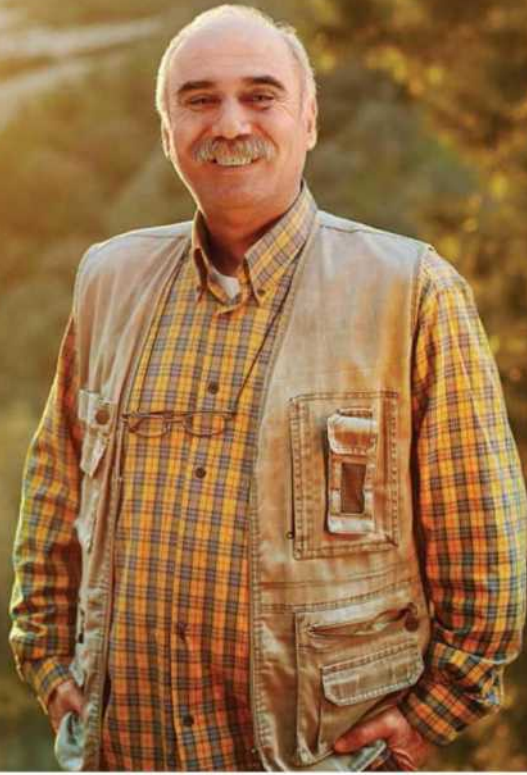
2000 YILLIK GEÇMİŞ Misi Köyü, Bursa merkeze yakın, bugün Gümüştepe mahallesi olarak bilinen 2000 yıllık geçmişe sahip bir köy. Tarihi çok eskilere dayanan Gümüştepe Mahallesi’nin ilk adının Misipolis olduğu sanılıyor. “Misi” kelimesinin kökeni Misyalıların yurt olarak buraya yerleşmeleri ve misyonerlik merkezi olarak Misi’nin seçilmesinden kaynaklanıyor. Günümüze kalıntılan ulaşan Misipoli Manastır’ının, İncil’i tartışmak üzere İznik’teki konsülün toplandığı yerlerden biri olduğu söyleniyor.

BÖCEK EVLERİ MEŞHUR Doğallığından, özgün mimarisinden, çivit mavisi evlerinden hiçbir şey kaybetmemiş olan Misi Köyü, geçtiğimiz 10 yıla kadar ipekböcekçiliği yapılan önemli köylerden biriydi. Ancak Çin ipeğinin piyasaya girmesiyle rekabet edemeyerek ipekböcekçiliği faaliyetlerine son vermek zorunda kaldı. Tarihi Misi evlerinin mimari yapısı, yöresel deyişle “böcek evleri”, ipekböcekçiliğine uygun geniş salonlarıyla diğer köy evlerinden ayrılıyor.

KÜLTÜR TURİZM MERKEZİ Misi, şehir merkezine beş dakika mesafesiyle yerel turistlerin hafta sonu gelmekten büyük keyif aldığı bir yer. Ancak bu turizm şekli Misi’nin potansiyelinin çok altında. Hedefimiz Misi’yi tarihi Bursa köyü yaşantısının deneyimlenebildiği bir kültür turizmi merkezi haline getirmek.

Gelecek turizmde, gelecek sizde.

"Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu" ile
doğal güzelliklerimizi tanıtıyoruz.

**ANADOLU
EFES**

www.gelecekturizmde.com

Gelecek turizmde, gelecek sizde.

"Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu" ile
yerel kalkınmaya destek oluyoruz.

ANADOLU
EFES

www.gelecekturizmde.com